

Analiza bilješki uz financijske izvještaje odabranih mikro i malih poduzeća u Republici Hrvatskoj

Milutin, Karmen

Graduate thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **VERN University / Sveučilište VERN**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:146:494120>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-30**

Repository / Repozitorij:

[VERN University Repository](#)

SVEUČILIŠTE VERN'

Zagreb

Stručni diplomski studij

Računovodstvo i financije

DIPLOMSKI RAD

**ANALIZA BILJEŠKI UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE
ODABRANIH MIKRO I MALIH PODUZEĆA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

Karmen Milutin

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE VERN'

Stručni diplomski studij
Računovodstvo i financije

DIPLOMSKI RAD

**ANALIZA BILJEŠKI UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE
ODABRANIH MIKRO I MALIH PODUZEĆA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

Mentorica:

dr. sc. Melita Čita, v. pred.

Studentica:

Karmen Milutin, bacc. oec.

Zagreb, rujan 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	I
ABSTRACT	II
1. UVOD	1
1.1. Problem i predmet istraživanja	2
1.2. Ciljevi istraživanja i istraživačka pitanja	3
1.3. Metoda istraživanja	4
1.4. Struktura rada	4
2. MIKRO I MALA PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ	5
2.1. Karakteristike i značaj mikro i malih poduzeća.....	5
2.2. Utjecaj mikro i malog poduzetništva na gospodarstvo RH	6
3. TEORIJSKI OKVIR TEMELJNIH FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	8
3.1. Pojam i značaj financijskih izvještaja	9
3.2. Primjena MSFI-ja i računovodstvenih načela	11
3.3. Primjena HSFI-ja i računovodstvenih načela	15
3.4. Bilanca	18
3.5. Račun dobiti i gubitka.....	21
4. BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE	22
4.1. Minimalni sadržaj bilješki.....	23
4.2. Važnost bilješki za interesne skupine	25
5. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA.....	25
5.1. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Ribice i tri točkice d.o.o.....	26
5.2. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Gastro Balon d.o.o. 34	
5.3. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Gero d.o.o.	40
5.4. Sličnosti i razlike bilješki triju poduzeća te usklađenost s HSFI- jem.....	46
6. ZAKLJUČAK.....	50
LITERATURA.....	1
POPIS TABLICA	5
ŽIVOTOPIS	7

SAŽETAK

U radu su teorijski obrađeni temeljni financijski izvještaji te je provedeno empirijsko istraživanje bilješki uz financijske izvještaje za odabrana poduzeća koja se svrstavaju u mikro i mala poduzeća jer upravo ona predstavljaju značajan čimbenik rasta gospodarstva Republike Hrvatske. Financijski izvještaji od iznimne su važnosti za razumijevanje financijske uspješnosti i poslovanja poduzeća. U njih spadaju bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Mikro i mala poduzeća imaju obvezu sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Empirijsko istraživanje bilješki uz financijske izvještaje za 2022. godinu triju odabranih poduzeća iz djelatnosti ugostiteljstva provedeno je metodom studije slučaja, metodom analize i metodom usporedbe. Rezultati istraživanja prikazuju sadržajno kvalitetne bilješke, koje predstavljaju dodanu vrijednost korisnicima financijskih izvještaja i olakšavaju razumijevanje podataka sadržanih u bilanci i računu dobiti i gubitka. Pritom je vidljiva potpuna usklađenost s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja na kojima se bilješke i temelje.

Ključne riječi: financijski izvještaji, bilješke uz financijske izvještaje, mikro i mala poduzeća

ABSTRACT

ANALYSIS OF NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS OF SELECTED MICRO AND SMALL ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF CROATIA

This thesis theoretically examines the fundamental financial statements and presents an empirical analysis of the notes to the financial statements for selected companies classified as micro and small enterprises, as they represent a significant factor in the economic growth of the Republic of Croatia. Financial statements are crucial for understanding a company's financial performance and operations. These statements include the balance sheet, income statement, statement of comprehensive income, cash flow statement, statement of changes in equity, and notes to the financial statements. Micro and small enterprises are required to prepare only the balance sheet, income statement, and notes to the financial statements. The empirical research of the notes to the financial statements for the year 2022 for three selected companies in the hospitality industry was conducted using case study, analysis, and comparison methods. The research results indicate that the notes are of high quality in terms of content, providing added value to the users of financial statements and facilitating the understanding of the data presented in the balance sheet and income statement. Furthermore, full compliance with Croatian Financial Reporting Standards, on which the notes are based, was observed.

Keywords: financial statements, notes to financial statements, micro and small enterprises

1. UVOD

Jedan od čimbenika kvalitete poslovanja poduzeća, ali i njihova obveza jesu i točni i pravovremeni financijski izvještaji. Pritom je vrlo bitno da su, osim vlasnika poduzeća, korisnici financijski izvještaja za mikro i mala poduzeća, često i komitenti, kreditne institucije ili potencijalni zaposlenici ili ulagači.

Upravo prethodno navedeni dionici, kao i vlasnici, odnosno menadžment poduzeća, analizom financijskih izvještaja dobivaju sveobuhvatnu i jasniju sliku poslovanja poduzeća. Isto tako, često služe i za usporedbu podataka u odnosu na prethodne poslovne godine, kao i u usporedbi s drugim poduzećima. Pritom predstavljaju konačnu, odnosno zadnju fazu svih računovodstvenih procesa tijekom godine dana.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: MSFI) definiraju financijske izvještaje za velika poduzeća, a oni se sastoje od: bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o promjenama kapitala, izvještaja o novčanom toku i bilješki uz financijske izvještaje. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: HSFI), daju osnovu za sastavljanje navedenih izvještaja za mikro, mala i srednja poduzeća. Mikro i mala poduzeća (klasificirana na taj način Zakonom o računovodstvu), uz bilješke, imaju obvezu sastavljati samo skraćenu bilancu i skraćeni račun dobiti i gubitka.

Bilješke uz financijske izvještaje omogućuju korisnicima financijskih izvještaja bolje razumijevanje stavki u temeljnim financijskim izvještajima što predstavlja dodanu vrijednost i dodatne informacije korisnicima takvih izvještaja. Prije svega, to je bitno za dionike koji svoje odluke vezane uz određeno poduzeće donose upravo na temelju financijskih izvještaja. U HSFI I – *Financijski izvještaji*, točke 1.42. i 1.43., odnose se na sastavljanje bilješki uz financijske izvještaje za mikro i mala poduzeća. Bilješke se navode sljedećim redoslijedom; opći podaci, opis poslovanja poduzetnika i glavne aktivnosti, informacije o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja (Marjanović Kavanagh, 2023).

Mikro i mala poduzeća imaju veliku važnost u gospodarskoj strukturi, i u cijeloj Europskoj Uniji i u Hrvatskoj. Uz srednja poduzeća, čine veliku većinu gospodarskih subjekata u Republici Hrvatskoj te osiguravaju radna mjesta za više od dvije trećine ukupno zaposlenih u privatnom sektoru. Osim što povećavaju zaposlenost stanovništva, zbog svoje fleksibilnosti, ključna su za nova inovativna rješenja i

promjene u okruženju. Isto tako, zaslužna su i za povećanu konkurentnost na tržištu, što uključuje i neprestani rad na kvaliteti proizvoda i usluga. Osim što pridonose cjelokupnom napretku gospodarstva zemlje, smanjuju i regionalne nejednakosti koristeći se često lokalnim resursima za rad.

Ugostiteljstvo u Hrvatskoj ima poseban značaj te kao važna gospodarska djelatnost doprinosi smanjenju nezaposlenosti i BDP-u, ali i podupire razvoj turizma kao, možda i najvažnije gospodarske djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Restorani Ribice i tri točkice d.o.o., Gastro Balon d.o.o. i Gero d.o.o. dobri su primjeri ugostiteljstva na zagrebačkoj gastro sceni. Razvrstani su prema Zakonu o računovodstvu u mikro i mala poduzeća, a kontinuirano i uspješno posluju već niz godina.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Bilješke uz financijske izvještaje omogućuju sustavnije i bolje razumijevanje podataka iskazanih u osnovnim financijskim izvještajima. Bilješke služe interesnim skupinama, odnosno internim i eksternim korisnicima financijskih izvještaja poduzeća. Mikro i mala poduzeća, prema HSFI, uz bilješke, imaju obvezu sastavljati samo skraćenu bilancu i skraćeni račun dobiti i gubitka. Temeljni financijski izvještaji služe usporedbi podataka s prethodnim poslovnim godinama i s podacima drugih poduzeća. Uz to bilješke daju dodanu vrijednost podacima prikazanim u financijskim izvještajima. *Problem istraživanja* u ovom diplomskom radu jest korist i važnost bilješki uz financijske izvještaje te njihov značaj za razumijevanje položaja u bilanci i računu dobiti i gubitka, kao i u boljem razumijevanju sveobuhvatnog poslovanja poduzeća.

Financijski izvještaji, kao dokumenti koji prikazuju računovodstveno i financijsko stanje poduzeća za poslovnu godinu, nezaobilazan su i obvezan dio poslovanja poduzeća. Pritom, uz osnovne i zadane financijske izvještaje, poduzeća predaju i bilješke uz financijske izvještaje. HSFI definira načela sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja za mikro, mala i srednja poduzeća, dok MSFI definira načela financijskog izvještavanja za velika poduzeća. Uz bilancu i račun dobiti i gubitka, ona imaju obvezu sastavljati i izvještaj o novčanom toku te izvještaj o promjenama kapitala. Sadržaj bilješki propisan je također računovodstvenim standardima, a podaci u bilješkama mogu biti prikazani i u tablicama ili grafikonima. *Predmet istraživanja* u ovom radu jest analiza bilješki uz financijske izvještaje odabranih mikro i malih poduzeća. Odabrana poduzeća bave se ugostiteljskom djelatnosti kao primarnom. Odabrana su poduzeća Ribice i tri točkice

d.o.o., Gastro Balon d.o.o. te Gero d.o.o.. Istraživanjem se utvrđuju razlike u kvaliteti, opsegu i sadržaju predanih bilješki odabranih poduzeća za 2022. godinu. Podaci za istraživanje prikupljeni su na stranicama Financijske agencije (FINA).

1.2. Ciljevi istraživanja i istraživačka pitanja

Na temelju opisanog problema i predmeta istraživanja definirani su glavni cilj te podciljevi istraživanja ovog diplomskog rada. Osnovni je cilj istraživanja odrediti značaj i korist bilješki uz financijske izvještaje, a što je postignuto analizom bilješki triju odabranih poduzeća iz djelatnosti ugostiteljstva.

Kako bi glavni cilj bio ostvaren, definirani su i podciljevi istraživanja:

C1: Definirati teorijski okvir financijskih izvještaja s naglaskom na teorijski okvir bilješki uz financijske izvještaje.

C2: Istražiti sadržaj i kvalitetu bilješki uz financijske izvještaje na primjeru triju odabrana poduzeća iz djelatnosti ugostiteljstva.

C3: Usporediti usklađenost bilješki sa HSFI načelima.

C4: Pronaći sličnosti i razlike bilješki za tri odabrana poduzeća.

C5: Donijeti zaključke temeljene na provedenom istraživanju.

Istraživačka pitanja definirana su na temelju ciljeva istraživanja:

IP1: Što su financijski izvještaji i čemu služe?

IP2: Što je sadržajno prikazano i kakva je kvaliteta bilješki uz financijske izvještaje odabranih poduzeća?

IP3: Jesu li i u kojoj mjeri bilješke usklađene i sastavljene prema računovodstvenim standardima?

IP4: Koje su sličnosti, a koje razlike pronađene pri analizi bilješki uz financijske izvještaje za odabrana poduzeća?

IP5: Koji su zaključci donijeti temeljem provedenog istraživanja?

1.3. Metoda istraživanja

U ovom radu korištena je „metoda za stolom“ za istraživanje literature i izradu teorijskog okvira diplomskog rada. Osim toga, primarno istraživanje provedeno je proučavanjem i prikupljanjem podataka iz godišnjih financijskih izvještaja triju odabranih poduzeća iz ugostiteljske djelatnosti za 2022. godinu koristeći se metodom studije slučaja, metodom analize i metodom usporedbe. Sekundarni izvori podataka, dobiveni prikupljanjem već postojeće stručne literature, a odnosi se na knjige, znanstvene i stručne članke te internetske izvore, obrađeni su deskriptivnom metodom te metodom analize sadržaja.

1.4. Struktura rada

Rad sadrži šest poglavlja. Nakon početnog i uvodnog poglavlja slijedi drugo poglavlje koje donosi pregled karakteristika i značaja mikro i malih poduzeća u Republici Hrvatskoj, kao i njihovog utjecaja na gospodarstvo zemlje. Treće poglavlje daje teorijski okvir temeljnih financijskih izvještaja, odnosno pojmovno određenje, značaj i opis financijskih izvještaja bitnih za mikro i mala poduzeća. U poglavlju je opisana i primjena MSFI-ja te HSFI-ja. Četvrto poglavlje odnosi se na bilješke uz financijske izvještaje, odnosno njihov sadržaj kao i važnost bilješki za interesne skupine. Peto poglavlje donosi rezultate empirijskog istraživanja temeljene na analizi bilješki uz financijske izvještaje triju odabranih poduzeća iz ugostiteljske djelatnosti za 2022. godinu te analizu sličnosti i razlika istih, kao i njihovu usklađenost sa HSFI standardima. Konačno i šesto poglavlje daje zaključak temeljen na provedenom istraživanju i teorijskom okviru rada. Nakon toga slijedi popis literature, slika i tablica te životopis autorice.

2. MIKRO I MALA PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema Zakonu o računovodstvu, poduzeća se razvrstavaju na mikro, mala, srednja i velika. U sljedećim potpoglavljima bit će riječi o mikro i malim poduzećima. Naime, uz srednja, ona predstavljaju važan čimbenik razvoja gospodarstva zemlje. Ona čine značajan broj svih poslovnih subjekata u Republici Hrvatskoj te znatno pridonose povećanju zaposlenosti, a zbog svoje fleksibilnosti često su izvor novih i inovativnih rješenja utječući tako i na konkurentnost te povećanje kvalitete ponuđenih proizvoda i usluga.

2.1. Karakteristike i značaj mikro i malih poduzeća

Prema Zakonu o računovodstvu (u daljnjem tekstu: ZOR) mikro i mala poduzeća definirana su prema utvrđenim pokazateljima na zadnji dan poslovne godine, koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Pritom su utvrđeni pokazatelji: iznosi ukupne aktive i prihoda te prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Mikro poduzeća su prema ZOR-u ona koja zadovoljavaju dva od sljedeća tri uvjeta:

1. iznos ukupne aktive ne prelazi 350 000 eura
2. ukupni prihodi ne prelaze 700 000 eura
3. prosječan broj radnika u poslovnoj godini- 10

Mala poduzeća su prema ZOR-u ona koja zadovoljavaju dva od sljedeća tri uvjeta:

1. iznos ukupne aktive ne prelazi 4 000 000 eura
2. ukupni prihodi ne prelaze 8 000 000 eura
3. prosječan broj radnika u poslovnoj godini- 50¹

Netahli (2008, prema Štavlić, 2016) ističe kako prednost mikro i malih poduzeća proizlazi iz njihove prilagodljivosti i lakšeg restrukturiranja poslovanja te veće razine inovativnosti. Unatoč pozitivnim aspektima mikro i malih poduzeća, u Republici Hrvatskoj uočavaju se i njihovi brojni nedostaci. Prije svega, navodi se čest manjak financijskih resursa, nedostatak poduzetničkih inicijativa te velike regionalne nejednakosti u poduzetničkim aktivnostima, komplicirana birokracija te neusklađenost

¹ Zakon o računovodstvu (2023), čl. 5. NN 78/15, 114/22. Preuzeto s: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (23. 6. 2024.)

Vladinih politika usmjerenih prema određenim sektorima gospodarstva (Katuša, 2017).

Buble i Kružić (2006) u svojoj knjizi ističu kako je u Republici Hrvatskoj prepoznato da malo gospodarstvo značajno utječe na razvoj same ekonomije, ali i daje izrazit doprinos društvenom napretku. Unazad gotovo puna dva desetljeća u Republici Hrvatskoj značajno raste interes za poticanje napretka i razvoja mikro i malih poduzeća. Prepoznata važnost malog gospodarstva u zemlji prije svega proizlazi, iz sljedećih činjenica:

- velik broj gospodarskih subjekata koji se ubrajaju u mikro i mala poduzeća
- stalni rast broja, odnosno otvaranje novih trgovačkih društava koja spadaju u mikro i mala poduzeća
- velik udio zaposlenih i dodatne mogućnosti zapošljavanja u subjektima malog gospodarstva

Razvoj malog gospodarstva u zemlji usko je vezan uz gospodarski napredak Republike Hrvatske te unaprjeđenje makroekonomskih čimbenika bitnih za poduzetničku aktivnost. Među općim faktorima prijeko potrebnim za razvoj malog gospodarstva osobito se ističu razvijenost tržišnih institucija, poticanje različitosti i inovativnosti te ravnopravnost u vladavini prava. Osim prethodno navedenih, prisutni su i bitni i specifični faktori. Među njima se posebno ističu određeni ekonomski uvjeti kao dostupni kapital, zahtjevi i potražnja na tržištu te usklađenost poreznog sustava sa poduzetničkom infrastrukturom. Među specifičnim faktorima ističu se i odluke donositelja razvojnih i ekonomskih politika, a u koje se ubrajaju zakonska i pravna regulativa, kompleksnost administracije, podrška znanstvenih institucija i dr. Jednako bitna je i dostupnost edukacije za poduzetništvo te sama percepcija iste (Buble i Kružić, 2006).

2.2. Utjecaj mikro i malog poduzetništva na gospodarstvo RH

Mikro i mala poduzeća zauzimaju značajnu poziciju kad je riječ o utjecaju na gospodarstvo zemlje, prije svega zbog njihove učestalosti i mogućnosti zapošljavanja. Tekst koji slijedi donosi prikaz mikro i malih poduzeća tijekom 2022. godine. Pritom su podaci preračunati i iskazani u eurima.

U 2022. godini zabilježeno je ukupno 150 846 poduzeća, od kojih najviše mikro poduzetnika, čak 134 587 (89,2%), a potom slijede mala poduzeća s 14 102 subjekta i udjelom od 9,3%.

Mala poduzeća u navedenoj godini bilježe 266 262 zaposlena, što je udio od 26,7% te ostvaruju ukupne prihode od 33,34 milijarde eura (udio 22,9%). Ukupni su rashodi razdoblja 30,86 milijardi eura (udio 22,4%), dobit razdoblja je 2,65 milijardi eura (udio 26,6%), bilježe 637,1 milijun eura gubitka razdoblja (udio 17,1%), dok je neto dobit 2,01 milijarde eura (udio u odnosu na ukupnu neto dobit svih poduzetnika 32,3%). U usporedbi s prethodnom godinom bilježe povećanje broja zaposlenih za 3,6%, ukupnih prihoda za 20,8%, ukupnih rashoda za 20,6%, dobiti razdoblja za 23%, gubitka razdoblja 29,2%, a neto dobiti za 21,2%. Povećane su i bruto investicije u novu dugotrajnu imovinu za čak 26%.

U mikro poduzećima u 2022. godini zaposleno je ukupno 273 576 radno aktivnog stanovništva, što je udio od 27,5%. U istoj godini ostvaruju ukupne prihode od 17,49 milijardi eura (udio 12%), imaju 17,37 milijardi eura ukupnih rashoda (udio 12,6%), 2,07 milijardi eura dobiti razdoblja (udio 20,8%), dok je zabilježeni gubitak razdoblja 2,18 milijardi eura (udio 58,3%) te bilježe 103,01 milijun eura neto gubitka. U odnosu na 2021. godinu broj zaposlenih povećan je za 9,6%, ukupni prihodi povećani su za 40,8%, ukupni rashodi za 45,8%, dobit razdoblja za 53,1%, dok je gubitak razdoblja povećan za 125%. Povećane su i bruto investicije u dugotrajnu imovinu za 61,6%.²

Pristupom Hrvatske Europskoj uniji 2013. godine otvorene su brojne mogućnosti korištenja resursa iz Europskih fondova za razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva, što ujedno značajno utječe na razvoj gospodarstva zemlje i makroekonomskih čimbenika. Poseban naglasak stavlja se na stvaranje novih i inovativnih proizvoda i dodane vrijednosti. Stoga je Vladinim programom „Komercijalizacija inovacija“ u 2022. godini osigurana potpora mikro, malim i srednjim poduzećima u iznosu 50,4 milijuna eura. Potpora se odnosila na istraživanje i razvoj, te proizvodnju i komercijalizaciju inovativnih proizvoda i usluga. Isto tako, programom „Bespovratna potpora za digitalizaciju“ namijenjenim osim srednjim i mikro i malim

² FINA. Rezultati poslovanja poduzetnika u 2022. godini- razvrstani po veličini. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/novosti/rezultati-poslovanja-poduzetnika-u-2022.-godini-razvrstani-po-velicini> (24. 6. 2024.)

poduzetnicima dodijeljeno je 27,3 milijuna eura potpora. Programom se potiče digitalizacija poslovanja, unaprjeđenje proizvodnje te organizacijskih postupaka.³

Uz srednja, i mikro i mala poduzeća imaju veliki značaj za cjelokupno gospodarstvo i u Republici Hrvatskoj i u cijeloj Europskoj uniji. Stoga Europska unija neprestano radi na unaprjeđenju politika koje doprinose razvoju malog poduzetništva, a ona svojom dinamičnošću i kontinuitetom rasta stvaraju konkurentno i održivo okruženje za ekonomski rast i razvoj zemalja Europske unije, uključujući i Hrvatsku (Nanić, 2013).

Unatoč tome što prostora za napredak mikro i malog gospodarstva doista još uvijek ima, bitno je naglasiti da su „male tvrtke generator novih radnih mjesta, inovacija, gospodarske dinamičnosti i jačega društvenog uključivanja u Europsku uniju“ (Nanić, 2013, str. 98).

3. TEORIJSKI OKVIR TEMELJNIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

³ Vlada Republike Hrvatske. Godišnje izvješće o napretku u provedbi nacionalne razvojne strategije Hrvatske do 2030. godine za 2022. godinu. Preuzeto s: <https://vlada.gov.hr/> (24. 6. 2024.)

Financijskih izvještaji predstavljaju završnu fazu svih računovodstvenih procesa u poslovnoj godini te daju informacije interesnim skupinama o poslovanju poduzeća i rezultatima poslovanja. Ujedno pomažu dionicima, a naročito menadžmentu, u donošenju kvalitetnijih poslovnih odluka u budućnosti, ali upozoravaju i na potencijalne probleme prisutne u prethodnom radu menadžmenta. Ovo poglavlje donosi teorijski okvir temeljnih financijskih izvještaja, s naglaskom na bilancu i račun dobiti i gubitka. Isto tako, poglavlje definira MSFI i HSFI i računovodstvena načela. Cilj je računovodstvenih standarda propisati pravila koja omogućuju usporedivost s financijskim izvještajima.

3.1. Pojam i značaj financijskih izvještaja

Financijski izvještaji predstavljaju dokumente kojima se interesnim skupinama prezentiraju relevantni računovodstveni i financijski podaci o poslovanju poduzeća na razumljiv, pouzdan i usporediv način (Prdić, Tolušić, 1997). Temeljni su financijski izvještaji: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Mikro i mala poduzeća imaju obvezu sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.⁴ Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: HSFI) odnose se na mikro, mala i srednja poduzeća, dok za velika poduzeća vrijede Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: MSFI).

Bilanca pokazuje financijsko stanje poduzeća na određeni dan, odnosno na kraju poslovne godine. Sastoji se od imovine, koja predstavlja aktivu, i izvora imovine, kao pasive, koju sačinjavaju obveze i kapital (Tintor, 2020).

Račun dobiti i gubitka pokazuje strukturu i veličinu prihoda i rashoda u određenom periodu, najčešće u jednoj kalendarskoj godini te dobit ili gubitak poslovne godine kao njihovu razliku (Tintor, 2020).

Izvještaj o novčanom toku pokazuje veličinu i strukturu priljeva i odljeva novca i novčanih ekvivalenata u određenom obračunskom razdoblju (Tintor, 2020). „Često se naziva i izvještajem o promjenama u financijskom položaju s obzirom da daje uvid u

⁴ Članak 19. stavak 1.i 2. Zakona o računovodstvu – počišćeni tekst zakona (NN 78/15 do 82/23). Preuzeto: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (18.7.2024.)

promjenu strukture imovine, obveza i kapitala kroz određeno razdoblje“ (Dečman, 2012, str. 449).

Izveštaj o promjenama kapitala pokazuje promjene u vlasničkom kapitalu kao rezultat donesenih odluka menadžmenta. Na njegove promjene prije svega utječu promjene u poslovanju vidljive u računu dobiti i gubitka, „ali i druge odluke, poput isplata dividenda, dokapitalizacija, dekapitalizacija, formiranje kapitalnih rezervi i sl.“ (Tintor, 2020, str. 88).

Bilješke sadrže dodatne informacije za bolje razumijevanje temeljnih financijskih izvještaja.

Važnost financijskih izvještaja za njihove korisnike očituje se u boljem razumijevanju uspješnosti poslovanja poduzeća, njegovog financijskog položaja te novčanih tokova. Pritom su financijski izvještaji sastavljeni u skladu sa računovodstvenim standardima financijskog izvještavanja i računovodstvenim načelima.

Razlikuju se interni i eksterni korisnici financijskih izvještaja. Osim menadžmenta poduzeća, prema Belak (2006), ostali korisnici financijskih izvještaja su:

- zaposlenici- dobivaju informacije o sposobnosti poduzeća za redovne isplate plaća i ostale primitke
- kupci- informiraju se o mogućnosti stvaranja dugoročnih poslovnih odnosa s poduzećem
- dobavljači- važnost pravovremenog podmirenja obveza koju mogu iščitati iz financijskih izvještaja
- zajmodavci/kreditori- dobivaju informacije o sposobnosti redovnog otplaćivanja zajmova/kredita
- investitori- informacije o tome kolika je isplativost ulaganja u određeno poduzeće
- Vlada i povezane agencije- informacije iz financijskih izvještaja bitne za ispravan porezni tretman i određivanje poreznih politika
- javnost- informacije o utjecaju pojedinog poduzeća na lokalnu ekonomiju .

Da bi interni i eksterni korisnici financijskih izvještaja mogli donositi odluke ili zaključke o uspješnosti poslovanja poduzeća na temelju podataka iz takvih izvještaja, bitno je

sveobuhvatno njihovo razumijevanje i analiza (Dečman, 2012). Žager i sur. (2008, prema Dečman, 2012) analizu financijskih izvještaja definiraju kao postupak upotrebe određenih analitičkih sredstava i tehnika uz čiju pomoć informacije prezentirane u financijskim izvještajima postaju korisni podaci bitni za upravljanje. U svom radu Tintor (2020) naglašava da se kao rezultat niza donesenih odluka od strane menadžmenta poduzeća, a vezanih uz poslovanje, financiranje i investiranje, definira uspješnost poslovanja i financijsko stanje poduzeća. Stoga se i analiza financijskih izvještaja usko veže uz planiranje, razvoj i upravljanje poslovanjem. Temeljni postupci u analizi financijskih izvještaja uključuju:

1. Komparativne financijske izvještaje, odnosno horizontalnu analizu koja uključuje nekoliko obračunskih razdoblja. Horizontalna analiza financijskih izvještaja na temelju usporedbe podataka dviju ili više godina pruža informacije o dinamici i tendenciji promjena pozicija u financijskim izvještajima. Uz pomoć ove analize uočavaju se određeni trendovi unutar poduzeća što menadžmentu daje mogućnost pravodobnog i ispravnog poduzimanja sljedećih koraka u poslovanju i vođenju poduzeća (Dečman, 2012).

2. Strukturne financijske izvještaje, odnosno vertikalnu analizu koja daje informacije o promjenama strukture financijskih izvještaja. Vertikalna analiza financijskih izvještaja omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja i odnosi se samo na jednu promatranu godinu. Provodi se usporedbom određenih elemenata strukture financijskih izvještaja s baznom veličinom koja se izjednačava sa 100. Pritom se sve pozicije iskazuju u postotku u odnosu na baznu veličinu (Dečman, 2012).

3. Financijske pokazatelje koji pojedinačno ili skupno daju informacije bitne za poslovne odluke. Financijski pokazatelji obuhvaćaju pokazatelje likvidnosti, pokazatelje zaduženosti, pokazatelje aktivnosti, pokazatelje ekonomičnosti, pokazatelje profitabilnosti i pokazatelje investiranja.

3.2. Primjena MSFI-ja i računovodstvenih načela

MSFI nastaju kao potreba za uvođenjem jedinstvenih standarda i računovodstvenih regulativa koji osiguravaju objektivnost i lakšu razmjenu informacija među zemljama. Primjena MSFI-ja obvezna je za trgovačka društva koja se, prema Zakonu o računovodstvu, svrstavaju u velika poduzeća, kao i za ona čiji su vlasnički ili dužnički vrijednosni papiri uvršteni, ili su u procesu uvrštavanja, na organizirano tržište

vrijednosnih papira.⁵ Prethodili su im Međunarodni računovodstveni standardi (u daljnjem tekstu: MRS). MRS ima za svrhu osigurati informacije u financijskim izvještajima koje su razumljive, relevantne, pouzdane i usporedive. Njihova primjena izrazito je složena, no često su investitorima, ali i drugim eksternim korisnicima, jedini i značajan izvor financijskih podataka o velikim poslovnim subjektima. Prema Piljić (2023) u uvjetima globalizacije i međunarodnog tržišta MSFI su važni za uključivanje u međunarodno gospodarstvo kao i povećanje konkurentnosti na međunarodnom tržištu. Budući da je poslovanje poduzeća na koja se odnose MSFI izrazito složeno i razlikuje se od poduzeća do poduzeća, nemoguće je definirati jedinstveni obrazac računovodstvenih politika (odnosno metoda i postupaka) za sve poslovne subjekte. Njihova primjena treba biti usklađena s ciljevima poslovanja na način da objektivno i realno iskazuju financijski položaj poduzeća. Aktualni MSFI obuhvaćaju MRS 1-41, MSFI 1-17, „tumačenja Odbora za tumačenja međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu: IFRIC) te tumačenja prijašnjega stalnog Odbora za tumačenja MRS-a (u daljnjem tekstu SIC)“. ⁶ Tablica koja slijedi donosi prikaz aktualnih MSFI-ja.

Tablica 3.1. Popis aktualnih MSFI-ja

MRS 1	Prezentiranje financijskih izvještaja
MRS 2	Zalihe
MRS 7	Izvještaj o novčanim tokovima
MRS 8	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
MRS 10	Događaji nakon izvještajnog razdoblja
MRS 12	Porezi na dobit
MRS 16	Nekretnine, postrojenja i oprema
MRS 19	Primanja zaposlenih
MRS 20	Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
MRS 21	Učinci promjena tečaja stranih valuta

⁵ Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga. Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Preuzeto s: <https://www.hanfa.hr/media/hrob1114/me%C4%91unardni-ra%C4%8Dunovodstveni-standardi-i-me%C4%91unardni-standardi-financijskog-izvje%C5%A1tavanja.pdf> (26. 6. 2024.)

⁶ Hrvatski računovodstveni sustav. (n. d.) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja. U: Hrvatski računovodstveni sustav. Preuzeto s: <https://www.rrif.hr/epreview/preview-289.pdf> (26. 6. 2024.)

MRS 23	Troškovi zaduživanja
MRS 24	Objavljivanja o povezanim osobama
MRS 26	Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova
MRS 27	Odvojeni financijski izvještaji
MRS 28	Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate
MRS 29	Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
MRS 32	Financijski instrumenti: prezentiranje
MRS 33	Zarada po dionici
MRS 34	Financijsko izvještavanje za međurazdoblja
MRS 36	Umanjenje vrijednosti imovine
MRS 37	Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
MRS 38	Nematerijalna imovina
MRS 39	Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje
MRS 40	Ulaganja u nekretnine
MRS 41	Poljoprivreda
MSFI 1	Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
MSFI 2	Plaćanje na temelju dionica
MSFI 3	Poslovne kombinacije
MSFI 5	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja
MSFI 6	Istraživanje i procjena mineralnih resursa
MSFI 7	Financijski instrumenti: objavljivanja
MSFI 8	Poslovni segmenti
MSFI 9	Financijski instrumenti
MSFI 10	Konsolidirani financijski izvještaji
MSFI 11	Zajednički poslovi
MSFI 12	Objavljivanje udjela u drugim subjektima
MSFI 13	Mjerenje fer vrijednosti
MSFI 15	Prihodi na temelju ugovora s kupcima
MSFI 16	Najmovi

MSFI 17	Ugovori o osiguranju
IFRIC 1	Promjene u postojećim rezerviranjima za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnim obvezama
IFRIC 2	Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti
IFRIC 5	Prava na udjele u fondovima za zbrinjavanje, obnavljanje i sanaciju okoliša
IFRIC 6	Obveze koje proizlaze iz sudjelovanja na specifičnom tržištu – otpad električne i elektroničke opreme
IFRIC 7	Primjena pristupa prepravljaju u skladu s MRS-om 29 Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
IFRIC 10	Financijsko izvještavanje za međurazdoblja i umanjenje vrijednosti imovine
IFRIC 12	Ugovori o koncesijama za usluge
IFRIC 14	MRS 19 – Ograničenje imovine planova definiranih primanja, minimalna potrebna financijska sredstva i njihova interakcija
IFRIC 16	Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje
IFRIC 17	Raspodjela nenovčane imovine vlasnicima
IFRIC 19	Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima
IFRIC 20	Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa
IFRIC 21	Pristojbe
IFRIC 22	Transakcije u stranoj valuti i predujmovi
IFRIC 23	Neizvjesnost tretmana poreza na dobit
SIC-7	Uvođenje eura
SIC-10	Državna pomoć – bez posebne povezanosti s poslovnim djelatnostima
SIC-25	Porezi na dobit – promjene poreznog statusa subjekta ili njegovih članova
SIC-29	Ugovori o koncesijama za usluge: objavljivanja
SIC-32	Nematerijalna imovina – troškovi internetskih stranica

Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:02023R1803-20240109> (26.6. 2024.)

Tablica prikazuje aktualne MSFI-je koji se odnose na velike poslovne subjekte, definirane tako prema ZOR-u. MSFI uključuju MSFI-je, MRS-e, IFRIC i SIC, propisuje ih Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), a osiguravaju usporedivost i transparentnost izvještavanja o financijskom stanju poslovanja poduzeća.

Računovodstveni standardi općenito predstavljaju pobliže razrađena računovodstvena načela koja su temelj za sastavljanje financijskih izvještaja. Računovodstvena načela koja su općeprihvaćena su (Žager i sur., 2017):

1. Načelo nabavne vrijednosti - podrazumijeva evidentiranje imovine po nabavnoj vrijednosti prilikom nabave. Međutim, nabavna vrijednost s protokom vremena više ne odražava stvarnu vrijednost, pa se određuje procijenjena vrijednost.
2. Načelo nastanka događaja - priznavanje prihoda i rashoda u trenutku nastanka, neovisno jesu li potraživanja naplaćena ili obveza podmirena. Njihova razlika predstavlja dobit ili gubitak, koji, s obzirom na ovo načelo, mogu biti različiti od stanja na žiro računu poduzeća.
3. Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda- usporedba međusobno povezanih prihoda i rashoda koji nastaju u istom obračunskom razdoblju.
4. Načelo značajnosti- važnost informacija prikazanih u financijskim izvještajima kako bi se isti mogli pravilno interpretirati, uz izostavljanje potencijalno „problematičnih“ informacija koje ne utječu značajno na konačne ishode.
5. Načelo potpunosti- važnost prisustva svih relevantnih podataka bitnih za poslovanje poduzeća u financijskim izvještajima.
6. Načelo opreznosti- redukcija neizvjesnih poslovnih događaja, kako bi prikaz prihoda i rashoda, imovine i obveza bio što realniji.
7. Načelo dosljednosti- korištenje pravila koja slijede računovodstvene standarde i politike, pri sastavljanju financijskih izvještaja.

3.3. Primjena HSFI-ja i računovodstvenih načela

HSFI se odnose na računovodstvena načela i pravila i temeljne koncepcije, koja koriste mikro, mala i srednja poduzeća u Republici Hrvatskoj, a služe sastavljanju i prezentiranju godišnjih financijskih izvještaja. HSFI se teoretski i stručno temelje na kriterijima suvremenog računovodstva te su prilagođeni specifičnostima hrvatskog gospodarstva, a ujedno su usklađeni i s europskim direktivama. Donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja, a sukladni su Zakonu o računovodstvu. Svrha im

je definirati osnovu sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja, pružiti pomoć revizorima u odluci o usklađenosti financijskih izvještaja s HSFI-jem, pomoći korisnicima financijskih izvještaja pri dobivanju informacija o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i tokovima novca promatranog poduzeća. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja jednostavni su i relativno su malog opsega (TEB, 2021).

Također, svojom usklađenošću s europskim standardima, omogućuju usporedbe financijskih i računovodstvenih podataka među zemljama, što Hrvatskoj pomaže u integraciji na globalno tržište.

Temelji na kojima HSFI počivaju naziva se „Okvir standarda, a obrađuje sljedeća područja:

- definicija, sadržaj, obilježje, cilj i svrha Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja
- definicija osnovnih računovodstvenih kategorija
- temeljne pretpostavke i načela
- priznavanje elemenata financijskih izvještaja
- mjerenje elemenata financijskih izvještaja“ (Žager i Dečman, 2015, str. 113):

Okvir za primjenu HSFI-ja definira i temeljne računovodstvene kategorije, odnosno elemente financijskih izvještaja, a to su:

- Imovina
- Obveze
- Kapital
- Prihodi
- Rashodi
- Dobit
- Gubitak

Do sada su objavljeni HSFI 1-17.

Tablica koja slijedi prikazuje do sada korištene i objavljene HSFI-je.

Tablica 3.2. Popis aktualnih HSFI-ja

HSFI 1	Financijski izvještaji
HSFI 2	Konsolidirani financijski izvještaji
HSFI 3	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena, pogreške
HSFI 4	Događaji nakon datuma bilance
HSFI 5	Dugotrajna nematerijalna imovina
HSFI 6	Dugotrajna materijalna imovina
HSFI 7	Ulaganja u nekretnine
HSFI 8	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
HSFI 9	Financijska imovina
HSFI 10	Zalihe
HSFI 11	Potraživanja
HSFI 12	Kapital
HSFI 13	Obveze
HSFI 14	Vremenska razgraničenja
HSFI 15	Prihod
HSFI 16	Rashodi
HSFI 17	Poljoprivreda

Izvor: https://www.osfi.hr/Uploads/1/2/136/137/Hrvatski_standardi_financijskog_izvjestavanja.pdf (27. 6. 2024.)

Tablica prikazuje Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. Prema Žager, Dečman i Olujić (2009), svaki od HSFI-ja ima specifičan cilj i namjenu:

- HSFI 1- propisuje koje financijske izvještaje mora sastaviti poduzeće, ali i osnovu prezentiranja financijskih izvještaja kako bi se omogućila usporedivost podataka s prethodnim razdobljima i drugim poduzećima
- HSFI 2- regulira računovodstveni tretman ulaganja u pridružena društva, u financijskim izvještajima matice ili ulagača
- HSFI 3- daje pomoć u izboru, primjeni i priznavanju učinaka računovodstvenih politika, osim toga omogućuje primjenu kod ispravljanja pogrešaka prethodnih razdoblja te kod računovodstvenih procjena
- HSFI 4- propisuje obvezu objave podataka o poslovnim događajima nastalim u razdoblju nakon datuma bilance, te usklađenja financijskih izvještaja
- HSFI 5- propisuje računovodstvene postupke, pravila priznavanja, mjerenja i objavljivanja dugotrajne nematerijalne imovine

- HSFI 6- propisuje računovodstvene postupke, te pravila priznavanja i mjerenja dugotrajne materijalne imovine
- HSFI 7- predstavlja razradu HSFI 6, ali samo za nekretnine
- HSFI 8- određuje računovodstveni tretman imovine namijenjene prodaji
- HSFI 9- propisuje računovodstvene postupke priznavanja, mjerenja, evidentiranja i objavljivanja financijske imovine
- HSFI 10- propisuje računovodstvene postupke utvrđivanja i evidentiranja zaliha
- HSFI 11- propisuje kriterije neophodne za priznavanje i mjerenje potraživanja
- HSFI 12- određuje vrste kapitala te metode njihova mjerenje
- HSFI 13- propisuje pravila mjerenja, priznavanja i objavljivanja obveza
- HSFI 14- kao posljedica vremenskih razlika u priznavanju prihoda i rashoda, standard propisuje model za priznavanje navedenih stavki
- HSFI 15- propisuje postupke mjerenja, priznavanja i objavljivanja prihoda
- HSFI 16- propisuje postupke mjerenja, priznavanja i objavljivanja rashoda
- HSFI 17- propisuje računovodstvene postupke primjenjive na poljoprivrednim proizvodima.

Računovodstvena načela prikazana u potpoglavlju 3.2. jedinstvena su i odnose se i na Hrvatske standarde financijskog izvještavanja.

3.4. Bilanca

Bilanca je financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital poduzeća na određeni datum. Pritom je upravo financijski položaj poduzeća prikazan međusobnim odnosima imovine, obveza i kapitala, odnosno financijsko stanje poduzetnika iščitava se proučavanjem strukture bilance.

Tablica koja slijedi prikazuje strukturu bilance.

Tablica 3.3. Struktura bilance

<u>AKTIVA</u>	<u>PASIVA</u>
A) Potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital	A) Kapital i rezerve
B) Dugotrajna imovina	Temeljni (upisani) kapital

Nematerijalna imovina	Kapitalne rezerve
Materijalna imovina	Rezerve iz dobiti
Dugotrajna financijska imovina	Revalorizacijske rezerve
Potraživanja	Rezerve fer vrijednosti
Odgodena porezna imovina	Zadržana dobit ili preneseni gubitak
C) Kratkotrajna imovina	Dobit ili gubitak poslovne godine
Zalihe	Manjinski interes
Potraživanja	B) Dugoročna rezerviranja
Kratkotrajna financijska imovina	C) Dugoročne obveze
Novac u banci i blagajni	D) Kratkoročne obveze
D) Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	E) Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja

Izvor: Perkušić, D. (2016). Osnove računovodstva: Bilanca- izvještaj o financijskom položaju (skripta). Sveučilište u Splitu.

Bilanca se sastoji od aktive i od pasive. Aktiva prikazuje imovinu poduzeća, dok je pasiva prikaz izvora te imovine. Aktiva i pasiva uvijek su u ravnoteži, što znači da je ukupna aktiva jednaka ukupnoj pasivi koja predstavlja zbroj kapitala i obveza.

Imovina je mjerljivi ekonomski resurs koji služi poduzeću za ostvarivanje ekonomske koristi u budućnosti, a rezultat je prošlih poslovnih događaja (TEB, 2021). Dijeli se na dugotrajnu ili stalnu, te kratkotrajnu ili tekuću. Prema kriteriju rastuće likvidnosti (odnosno brzini pretvaranja u novac) imovina se u bilanci prikazuje na način da je prvo prikazana dugotrajna, a potom kratkotrajna imovina (Tintor, 2020).

Dugotrajna je imovina ona koja se pretvara u novac u razdoblju dužem od godine dana te se postupno amortizira kroz proizvodne cikluse. Dijeli se na materijalnu imovinu, nematerijalnu imovinu, financijsku imovinu i dugotrajna potraživanja (Žager i sur., 2008).

Materijalna imovina pojavljuje se u fizičkom obliku te se u nju, između ostalog, ubrajaju i zemljišta, zgrade, postrojenja, oprema i dr.

Nematerijalna imovina nije opipljiva ili u fizičkom obliku, a u nju spadaju i patenti, licence, koncesije, softver, ulaganje u istraživanje i razvoj i dr.

Financijska imovina predstavlja ulaganje poduzeća u dugotrajne vrijednosne papire, davanje dugotrajnih zajmova i dr.

U potraživanja spadaju potraživanja na osnovi obročne otplate, od poduzetnika unutar grupe, povezanih društava, a sve u razdoblju dužem od godine dana.

S druge strane, kratkotrajna je imovina ona koja se pretvara u novac u roku do godine dana. Dijeli se na zalihe, potraživanja, financijsku imovinu i novac (Žager i sur., 2008).

U zalihe spadaju sirovine i materijali, poluproizvodi i gotovi proizvodi, sitni inventar i dr.

Potraživanja se odnose na kratkotrajna potraživanja koja će biti naplaćena u roku do godine dana, a to su najčešće potraživanja od kupaca, od zaposlenih, od države.

Financijska imovina odnosi se na dane kratkoročne zajmove, dane depozite i dr.

Novac se odnosi na novac na transakcijskom računu, na deviznom računu ili u blagajni.

Obveze predstavljaju tuđe izvore imovine koji se prema roku dospijeća dijele na dugoročne i kratkoročne ili tekuće. U dugoročne obveze, s rokom dospijeća dužim od godine dana, spadaju i primljeni dugoročni zajmovi te obveze po dužničkim vrijednosnim papirima. Kratkoročne obveze imaju rok dospijeća do godine dana, a prije svega odnose se na obveze prema dobavljačima, prema zaposlenicima, prema državi (Perkušić, 2016).

„Kapital je vlastiti izvor financiranja imovine poduzetnika i predstavlja ostatak imovine nakon podmirivanja obveza. Kapital se u pasivi bilance detaljnije raščlanjuje i to na: upisani kapital, kapitalne rezerve, rezerve, revalorizacijske rezerve, rezerve fer vrijednosti, zadržana dobit ili preneseni gubitak i dobit ili gubitak tekuće godine“ (TEB, 2017, str. 6).

Raznim poslovnim aktivnostima poduzeća pri poslovanju dolazi i do brojnih promjena u bilanci. Četiri su osnovna tipa bilančnih promjena (Perkušić, 2016):

1. Centripetalne- označavaju promjene strukture i vrijednosti bilance. Pritom se povećavaju i aktiva i pasiva za isti iznos.
2. Centrifugalne- označavaju također promjene u strukturi i vrijednostima bilance, ali se aktiva i pasiva u ovom slučaju smanjuju za isti iznos.
3. Koncentrične- predstavljaju promjene u strukturi aktive na način da se jedna stavka aktive povećava, dok se druga stavka aktive smanjuje. Pritom vrijednost bilance ostaje nepromijenjena.

4. Periferne- predstavljaju promjene u strukturi pasive tako da se jedna stavka pasive povećava, dok se neka druga stavka smanjuje. Vrijednost bilance također je nepromijenjena.

3.5. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka financijski je izvještaj kojim se ocjenjuje uspješnost poslovanja. Prikazuje prihode i rashode te ostvarenu dobit ili gubitak u određenom vremenskom razdoblju. Poslovne aktivnosti, kao dio poslovnih procesa poduzeća, dovode do promjena u imovini i izvorima imovine, što dovodi do nastanka prihoda i rashoda (Žager i sur., 2020). Pritom se kao razlika prihoda i rashoda dobiva dobit prije poreza. Nakon toga se oduzima porez na dobit (koji u Republici Hrvatskoj iznosi 10 ili 18%, ovisno o ostvarenim приходima) te se konačno dobiva dobit nakon poreza.

„Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje kapitala, osim onog u svezi s uplatom od strane sudionika u kapitalu“ (TEB, 2017, str. 6).

S obzirom na uzroke nastanka, prihodi se dijele na poslovne i financijske. Poslovni prihodi nastaju kao rezultat glavnih poslovnih aktivnosti, odnosno prodaje proizvoda ili obavljanja usluga. Financijski prihodi nastaju kao rezultat ulaganja viška novčanih sredstava u financijsku imovinu. Pojavljuju se kao prihod od dividendi, pozitivne tečajne razlike i kamate (Žager i sur., 2020). Osim toga, postoje i ostale vrste prihoda poduzeća koje su manje česte i značajne.

„Rashodi su smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili smanjenja imovine ili stvaranja obveza što ima za posljedicu smanjenje kapitala, osim ovog u svezi s raspodjelom sudionicima u kapitalu“ (TEB, 2017, str 6).

Rashodi se također dijele na rashode poslovanja, rashode financiranja te na ostale manje važne rashode. Poslovni rashodi rezultat su obavljanja osnovne djelatnosti poduzeća i pojavljuju se redovno. Mogu ih sačinjavati troškovi prodanih proizvoda i usluga te ostali troškovi, kao plaće, amortizacija i sl. Financijski rashodi su oni koji nastaju kao posljedica korištenja tuđih financijskih sredstava. Među njima najčešći su kamate kao naknada za korištenje tuđih sredstava, potom negativne tečajne razlike i sl. (Žager i sur., 2020).

Računovodstveni kriteriji na temelju kojih se prihodi i rashodi priznaju kod mikro i malih poduzeća temelje se na HSFI. Sljedeća računovodstvena načela bitna su kod priznavanja i mjerenja prihoda i rashoda (Perkušić, 2016):

- Načelo nastanka događaja
- Načelo opreznosti
- Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda

Načelo nastanka događaja objašnjava kako se prihodi priznaju kada su roba ili usluge isporučeni, bez obzira na to je li novac primljen. Isto tako, rashodi se priznaju kada su nastali, bez obzira na novčani izdatak.

Prema načelu opreznosti, prihodi se priznaju kada su sigurni, dok se rashodi priznaju čak i kada su samo mogući.

Načelo sučeljavanja prihoda i rashoda „uključuje istodobno ili kombinirano priznavanje prihoda i rashoda koji proizlaze izravno ili zajednički iz istih transakcija ili drugih događaja, primjerice, razni elementi rashoda koji čine trošak prodanih proizvoda priznaju se istodobno kad i prihod od prodanih proizvoda“ (Perkušić, 2016, str. 63).

4. BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE

Bilješke uz financijske izvještaje obvezne su za sve poslovne subjekte.

Prema HSFI-ju, bilješke uz financijske izvještaje obveza su mikro i malih poduzeća pri predaji godišnjih financijskih izvještaja- bilance i računa dobiti i gubitka. Bilješke daju dopunska pojašnjenja korisnicima financijskih izvještaja. U sljedećim potpoglavljima bit će razrađen teorijski okvir bilješki uz financijske izvještaje, naglaskom na sadržaj bilješki te njihov značaj za interesne skupine.

4.1. Minimalni sadržaj bilješki

Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja objavljen u Narodnim novinama, izmijenjen i dopunjen u 2020. godini, te Hrvatski standardi financijskog izvještavanja definiraju sadržaj bilješki uz financijske izvještaje za mikro i mala poduzeća (Marjanović Kavanagh, 2023).

Obveza sastavljanja i objavljivanja bilješki prema HSFI I- Financijski izvještaji, koja vrijedi za mikro, mala i srednja poduzeća, ima jasno definirane sve stavke koje bilješke moraju sadržavati. S druge strane, MRS I, koji vrijede za velika poduzeća, zahtijevaju također prezentiranje bilješki, ali bez jasno definiranih pojmova.

Bilješke prikazuju sve one podatke koji nisu direktno vidljivi iz temeljnih financijskih izvještaja, a neophodni su za razumijevanja sadržaja financijskih izvještaja. Pritom vrijedi pravilo „ako se imovina ili obveza odnosi na više od jedne pozicije u obrascu bilance, njihov odnos objavljuje se u bilješkama uz financijske izvještaje“.⁷ Dok je opseg bilješki unaprijed određen i propisan, njihova forma je proizvoljna. Stoga često dolaze kao tablice ili grafikoni. Bilješke se prikazuju redoslijedom kojim su stavke prikazane u bilanci i računu dobiti i gubitka (Žager i sur., 2020).

Kao sastavni dio sadržaja bilješki objavljuje se:

1. Naziv, sjedište trgovačkog društva, pravni oblik, država osnivanja, matični broj poslovnog subjekta, OIB te informacija o stečaju, likvidaciji ili skraćenom postupku prestanka bez likvidacije (ako se odnosi na društvo)
2. Opis osnovne aktivnosti poduzeća te vrste poslovanja
3. Podatke o osnovi sastavljanja financijskih izvještaja

⁷ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (2020), čl. 4, NN 144/2020. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2771.html (30. 6. 2024.)

4. Sažetak usvojenih računovodstvenih politika za pripremu financijskih izvještaja
5. Ako se dugotrajna imovina mjeri prema revaloriziranim (ponovno procijenjenim) svotama, potrebno je sastavljanje tablice za:
 - Kretanje revalorizacijskih rezervi u poslovnoj godini, uz objašnjenje poreznog tretmana stavki
 - Knjigovodstvenu vrijednost bez revalorizacije vrijednosti dugotrajne imovine.
6. Ako se mjeri fer vrijednost financijskih instrumenata ili imovine koja nije financijski instrument:
 - Pretpostavke bitne za tehnike i načine vrednovanja financijskih instrumenata
 - Fer vrijednosti, promjene vrijednosti u računu dobiti i gubitka te promjene u rezervama fer vrijednosti, a odnose se na financijske instrumente ili imovinu koja nije financijski instrument
 - Podatke o visini i prirodi financijskih instrumenata, uz rokove i uvjete koji potencijalno utječu na svote, ročnost i sigurnost novčanih tokova u budućnosti
 - Prikaz kretanja rezervi fer vrijednosti tijekom godine.
7. Ukupan iznos financijskih obveza, zatim jamstava i nepredviđenih izdataka koji nisu uključeni u bilancu, kao i oznaku prirode i oblika uspostavljenog stvarnog osiguranja. Uz to se zasebno objavljuju sve obveze vezane uz mirovine i povezane poduzetnike.
8. Ukupne iznose predujmova i odobrenih kredita članovima društva uz naznaku kamatnih stopa, uvjeta i otplaćenih ili otpisanih iznosa. Isto tako, donose informacije o obvezama dogovorenim u korist društva preko bilo kakvih jamstava, s ukupnim svotama za svaku kategoriju.
9. Oblike i iznose stavki prihoda ili rashoda značajne veličine ili pojave
10. Svote koje poduzeće duguje, a rok dospijeća je duži od pet godina, kao i vrijednosno osigurana dugovanja, uz naznaku oblika osiguranja
11. Prosječan broj zaposlenika u promatranoj godini.⁸

⁸ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (2020), čl. 5, NN 144/2020. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2771.html (30. 6. 2024.)

Iz svega navedenog vidljivo je da su prisutna tri osnovna dijela u bilješkama, a to su:

- Osnovni podaci o poduzeću
- Računovodstvene politike primjenjive na poduzeće
- Objašnjenje pozicija u financijskim izvještajima.

4.2. Važnost bilješki za interesne skupine

Bilješke uz financijske izvještaje koriste se kao izvor dodatnih informacija o podacima sadržanim u temeljnim financijskim izvještajima te predstavljaju dodanu vrijednost korisnicima tih izvještaja. Stoga je i osnovna zadaća računovodstva prikazivanje informacija interesnim skupinama kroz financijske izvještaje i uz pomoć bilješki.

Mikro i mala poduzeća dostavljaju financijske izvještaje i bilješke uz financijske izvještaje, za prethodnu poslovnu godinu, Financijskoj agenciji do 30. travnja tekuće godine.

Informacije dostupne u financijskim izvještajima i bilješkama moraju biti razumljive i jasne, odnosno prezentirane na način da se vodi računa o širokom spektru zainteresiranih korisnika. Pritom informacije imaju velik značaj u trenutnim i budućim odlukama koje korisnici donose.

Interni i eksterni korisnici financijskih izvještaja primarno koriste temeljne financijske izvještaje za donošenje poslovnih odluka o poduzeću, često zanemarujući informacije sadržane u bilješkama. Međutim, nedovoljno korištenje ili razumijevanje informacija sadržanih u bilješkama dovodi do nekvalitetnog i dvojbenog odlučivanja o poslovanju poduzeća, njegovoj uspješnosti i financijskom položaju.⁹

Stoga ubuduće treba staviti poseban naglasak na analizu bilješki uz financijske izvještaje.

5. REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

⁹ Bilješke uz financijske izvještaje kao izvor financijskih i nefinancijskih informacija. *LinkedIn*. Preuzeto s: <https://www.linkedin.com/pulse/bilje%C5%A1ke-uz-financijske-izvje%C5%A1taje-kao-izvor-i-and-tax-manager> (30. 6. 2024.)

U petom poglavlju detaljno se analiziraju bilješke uz financijske izvještaje triju odabranih poduzeća iz djelatnosti ugostiteljstva. Potom, kao posljednje potpoglavlje u navedenom poglavlju, slijedi analiza sličnosti i razlika bilješki triju poduzeća te njihova usklađenost s računovodstvenim standardima. Odabrana su poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o., Gastro Balon d.o.o. i Gero d.o.o.. Analiza bilješki odnosi se na 2022. godinu. Budući da se radi o mikro i malim poduzećima, njihove su bilješke propisane HSFI-jem. Za analizu su korištene tablice koje su rad autorice i jedinstvene su za sva poduzeća.

5.1. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Ribice i tri točkice d.o.o.

U bilješkama poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o. vidljiva je podjela na 7 osnovnih dijelova, a to su: informacije o društvu, osnove sastavljanja financijskih izvještaja, sažetak značajnijih računovodstvenih politika, poduzetnici unutar grupe i osobe sa sudjelujućim interesima, bilanca, račun dobiti i gubitka te prihvaćanje i objava financijskih izvještaja od strane uprave društva.¹⁰ Prvi dio donosi osnovne informacije o analiziranom društvu, prikazane u tablici 5.1. koja slijedi.

Tablica 5.1. Informacije o društvu Ribice i tri točkice d.o.o.

Naziv poduzeća	Ribice i tri točkice
OIB	Navedeni u bilješkama.
Matični broj subjekta	Navedeni u bilješkama.
Oblik trgovačkog društva	društvo s ograničenom odgovornošću
Sjedište	Navedeni u bilješkama.
Uprava	Navedeni u bilješkama.
Osnovna djelatnost	Djelatnost restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
Prosječan broj zaposlenih za razdoblje	14

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (2.7.2024.)

¹⁰ FINA. RGFI: javna objava. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (2.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo da su među osnovnim informacijama društva prikazani naziv, OIB, MBS, oblik trgovačkog društva, sjedište, uprava, osnovna djelatnost te prosječan broj zaposlenih u promatranoj godini.

Drugi dio bilješki ukratko objašnjava što su bile osnove za sastavljanje financijskih izvještaja. Analizom ovog dijela bilješki saznaje se da su izvještaji sastavljeni sukladno HSFI, na osnovi povijesnog troška, fer i istinito, u skladu s kriterijima za priznavanje temeljnih kategorija bilance i računa dobiti i gubitka.

Treći dio daje sažetak značajnih računovodstvenih politika za sastavljanje financijskih izvještaja. Tablica 5.2. daje prikaz stavki analiziranih u ovom dijelu bilješki te osnovne informacije o svakoj.

Tablica 5.2. Sažetak značajnijih računovodstvenih politika poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

Dugotrajna nematerijalna imovina	Mjeri se po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Pritom se mogu koristiti revalorizirani iznosi, i to za sve iznose. Za amortizaciju se koristi linearna metoda i stopa 25% ili se primjenjuju veće stope sukladno Zakonu o porezu na dobit.
Dugotrajna materijalna imovina	Mjeri se po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju sukladno HSFI 6. Korištena je linearna metoda amortizacije po utvrđenim stopama za pojedinu vrstu imovine. Prestankom priznavanja imovine (npr. prodajom) mijenjaju se stavke prihoda ili rashoda u Računu dobiti i gubitka.
Biološka imovina	Priznavanje, mjerenje i prestanak priznavanja sukladno HSFI 17. Mjerenje prema fer vrijednosti ili po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju, a sukladno HSFI 6.
Ulaganje u nekretnine	Prilikom utvrđivanja vrijednosti ove stavke, primjenjuje se model troška nabave. Stavka je u skladu s HSFI 7.
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	Knjigovodstvena vrijednost ove imovine nadoknađuje se prodajom, a ne korištenjem. Stavka usklađena s HSFI 8.
Financijska imovina	Ne amortizira se. U skladu s HSFI 9.
Zalihe	Usklađene s HSFI 10, mjere se po trošku nabave ili neto utržive vrijednosti, obračun utroška po metodi prosječne ponderirane cijene, rashod razdoblja je knjigovodstveni iznos zaliha u razdoblju kad su prodane.

Potraživanja	Prema HSFI 11. Mjerenje po fer vrijednosti, a ispravak vrijednosti, kad društvo ne može naplatiti sva potraživanja, kao razlika knjigovodstvene vrijednosti i nadoknadivog iznosa te se gubitak priznaje u Računu dobiti i gubitka kao vrijednosno usklađenje.
Kapital i rezerve	Priznavanje, mjerenje i prestanak priznavanja prema HSFI 12.
Obveze	Usklađene s HSFI 13. Početno mjerenje po fer vrijednosti. Priznaju se kada je vjerojatno da će doći do odljeva resursa radi njihovog podmirenja. Obveze za zaposlene, dobavljače i predujmove mjere se po iznosu kojim će se podmiriti.
Rezerviranja	U skladu s HSFI 13, obveza s neizvjesnošću iznosa i vremena nastanka.
Vremenska razgraničenja	HSFI 14. Uključuju unaprijed plaćene troškove u tekućem razdoblju za buduće, priznate kao imovina te odgođeno plaćanje troškova tekućeg razdoblja, priznato kao obveza..
Tekući porez na dobit	Prema poreznom zakonu na dan bilance, knjiži se na teret kapitala.
Porez na dodanu vrijednost	Bilježenje PDV-a na neto osnovi.
Odgođena porezna imovina	Sukladno HSFI 14, za prenesu neiskorištene porezne gubitka, neiskorištene porezne olakšice i odbitne privremene razlike koje se mogu iskoristiti.
Prihodi	Odredbe HSFI 15. Čine ih fer vrijednosti primljenih naknada ili potraživanja, u iznosima umanjenim za PDV.
Rashodi	Prema HSFI 16. Smanjenje imovine ili povećanje obveza.
Vrijednosti iskazane u financijskim izvještajima (iznosi)	Iznosi u financijskim izvještajima za 2022. godinu prikazani u tadašnjoj valuti, hrvatska kuna.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (2.7.2024.)

Tablica prikazuje primjenjive računovodstvene politike za sastavljanje temeljnih financijskih izvještaja poduzeća sa specifičnostima za poduzeće. Pritom je prikazano koje su stavke usklađene s kojim HSFI-jem, kao i korištene metode mjerenja.

Četvrti dio bilješki poduzeća objašnjava pojmove „poduzetnici unutar grupe i osobe sa sudjelujućim interesima“. Poduzetnici unutar grupe uključuju 2 ili više poduzetnika koji

imaju udjele veće od 50% ili su taj dio primili kao kapital. Osobe sa sudjelujućim interesima imaju udio u kapitalu drugog poduzeća 20-50%.

Peti dio bilješki pobliže objašnjava pozicije u bilanci. Prvo je razrađena aktiva bilance bilješkama 1-11, a potom i pasiva brojevima bilješki 12- 24. Nakon navedenih bilješki slijedi kratak osvrt na poslovne događaje nakon zaključivanja bilance iz kojeg je vidljivo da poduzeće nije imalo poslovnih događaja koji bi značajno utjecali na strukturu bilance. Tablica koja slijedi donosi prikaz osnovnih podataka sadržanih u petom dijelu bilješki poduzeća.

Tablica 5.3. Bilanca-aktiva poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

AKTIVA	
1 DUGOTRAJNA IMOVINA	Bilješka daje popis dugotrajne imovine društva i ukupan iznos.
2 Nematerijalna imovina	Iz bilješki nije jasno o kojoj se nematerijalnoj imovini radi, iako je prisutna.
3 Materijalna imovina	U bilješkama poduzeća vidljiva postrojenja i oprema i materijalna imovina u pripremi.
4 Dugotrajna financijska imovina	Bilješka opisuje što se svrstava u dugotrajnu financijsku imovinu i u kojem iznosu za 2022. godinu za promatrano poduzeće.
4a Ulaganje u udjele/dionice	Uočava se ulaganje u udjele/dionice poduzetnika unutar grupe.
4b Ulaganja u vrijednosne papire	Nema.
4c Dani zajmovi, depoziti i slično	Nema.
4d Ulaganja u ostalu dugotrajnu financijsku imovinu	Nema.
5 Dugoročna potraživanja	Nema
6 KRATKOTRAJNA IMOVINA	Bilješka objašnjava pojam kratkotrajne imovine, što uključuje te ukupan iznos za poduzeće u 2022. godini.
7 Zalihe	Na dan izvještavanja vidljive samo zalihe sirovina i materijala.
8 Kratkoročna potraživanja	Bilješka opisuje što se svrstava u kratkoročna potraživanja i u kojem iznosu.
8a -za isporučenu robu i usluge	Vidljiva samo potraživanja od kupaca.
8b -od zaposlenika i članova poduzetnika	U bilješkama vidljiva navedena potraživanja.
8c -od države i dr. institucija	Nema.

8d Ostala kratkoročna potraživanja	U promatranj godini prisutna, no nije jasno o kojoj vrsti potraživanja se radi (općenito uključuje potraživanja za dane predujmove, potraživanja putem cesije, prijenosa,...)
9 Kratkotrajna financijska imovina	Bilješka donosi pregled navedene imovine i ukupan iznos za promatranu godinu.
9a Ulaganje u udjele/dionice	Nema.
9b Ulaganja u vrijednosne papire	Nema.
9c Ulaganje u zajmove/depozite i sl.	Prisutno (nepovezanim osobama).
9d Ostala financijska imovina	Prisutno ulaganje (nije vidljivo o kojoj vrsti ostale financijske imovine se radi)
10 Novac u banci i blagajni	Naveden iznos u bilješkama.
11 Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (2.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo kako se imovina poduzeća u promatranj godini sastoji od nematerijalne imovine, postrojenja i opreme te materijala u pripremi kao materijalne imovine. Vidljivo je ulaganje u udjele poduzetnika unutar grupe. Od kratkotrajne imovine vidljive su zalihe sirovina i materijala, potraživanja od kupaca, od zaposlenika ili članova društva te ostala kratkoročna potraživanja, kao i ulaganje u zajmove/depozite nepovezanih osoba i ostalu financijsku imovinu.

Tablica 5.4. koja slijedi prikazuje sadržaj bilješki vezan uz pozicije u pasivi bilance.

Tablica 5. 4. Bilanca-pasiva poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

PASIVA	
12 KAPITAL I REZERVE	Bilješka daje popis kapitala i rezervi i ukupan iznos za 2022. godinu.
13 Temeljni (upisani) kapital	Osnivački kapital firme u skladu sa zakonom.
14 Kapitalne rezerve	Najčešće uključuje kapitalne dobitke od prodaje dionica ili udjela, u promatranj godini ne postoje.
15 Rezerve iz dobiti	Nema.
16 Revalorizacijske rezerve	Nema.
17 Rezerve fer vrijednosti	Sastoji se od fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju. Nije prisutna.
18 Zadržana dobit ili preneseni gubitak	Dobit/gubitak prethodnih godina. U 2022. godini preneseni gubitak veći od zadržane dobiti.
19 Dobit ili gubitak poslovne godine	Poduzeće ostvaruje dobit.

20 Manjinski interes	Dobit povezanog društva s udjelom u vlasništvu manjim od 20%. Nije prisutan.
21 Rezerviranja	Rashodi za rizike i troškove budućih razdoblja. Ne postoje u promatranjoj godini.
22 DUGOROČNE OBVEZE 22a -za primljene robe i usluge 22b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 22c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 22d -za predujmove 22e -po vrijednosnim papirima 22f -ostale dugoročne obveze 22g -odgođena porezna obveza	Bilješka daje podatak o ukupnom iznosu. Nema. Nema. Prisutne. Nema. Nema. Nema. Nema.
23 KRATKOROČNE OBVEZE 23a -za primljenu robu i usluge 23b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 23c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 23d -za predujmove 23e -po vrijednosnim papirima 23f -prema zaposlenicima 23g -za poreze, doprinose i sl. 23h -s osnove udjela u rezultatu 23i -po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji 23j -ostale kratkoročne obveze	Daje iznos obveza koje je potrebno platiti u roku kraćem od 1 godine. Najveći dio kratkoročnih obveza. Nema. Nema. Nema. Nema. Prisutne. Prisutne. Obveze za isplatu dobiti povezanim društvima. Nema. Nema. Prisutne (nije navedena točna informacija).
24 Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (3.7.2024.)

Iz tablice izrađene na temelju bilješki vidljivo je da je u pasivi bilance prisutan upisani kapital, zadržana dobit i preneseni gubitak te dobit tekuće godine. Od dugoročnih obveza samo su prisutne obveze prema kreditnim institucijama. Najveći dio kratkoročnih obveza odnosi se na obveze za primljenu robu i usluge, zatim prema zaposlenicima te za poreze i doprinose.

Peti dio bilješki odnosi se na račun dobiti i gubitka. Uključuje bilješke 25-31. Tablice 5.5. i 5.6. koje slijede donose prikaz poslovnih prihoda i rashoda koje je poduzeće imalo u 2022. godini.

Tablica 5.5. Poslovni prihodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

PRIHODI	
25 Poslovni prihodi	Daje iznos ukupnih navedenih prihoda i stavke koje ga čine.
25a Prihodi od prodaje	Jedini poslovni prihodi u poslovnoj godini.
25b Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	Nema.
25c Ostali poslovni prihodi	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (3.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo da su jedini poslovni prihodi razdoblja oni od prodaje.

Tablica 5.6. Poslovni rashodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

RASHODI	
26 Poslovni rashodi	Opisuje što ih sačinjava i u kojem iznosu su prisutni u promatranj godini.
26a Promjene vrijednosti zaliha	Nema.
26b Materijalni troškovi	Troškovi sirovina i materijala, prodane robe i ostali vanjski troškovi. Prisutne sve stavke, u najvećem iznosu troškovi sirovina i materijala.
26c Troškovi osoblja	Uključuje troškove plaća i nadnice, troškove poreza i doprinosa iz i na plaću. Prisutni u 2022. godini.
26d Amortizacija	Prisutni troškovi amortizacije.
26e Ostali troškovi	Nisu prisutni.
26f Vrijednosna usklađenja	Provedena vrijednosna usklađenja samo kratkotrajne nefinancijske imovine (smanjenje vrijednosti zaliha i potraživanja)
26g Rezerviranja	Nema.
26h Ostali poslovni rashodi	Prisutni (nije naznačeno koji).

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (3.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo da su od poslovnih rashoda u promatranj godini prisutni materijalni troškovi, troškovi osoblja, trošak amortizacije, vrijednosna usklađenja kratkotrajne nefinancijske imovine te ostali poslovni rashodi.

Tablice 5.7. i 5.8. koje slijede prikazuju financijske prihode i rashode.

Tablica 5 7. Financijski prihodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

PRIHODI	
27 Financijski prihodi	Poduzeće je imalo financijskih prihoda u promatranj godini.
27a Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova, kamata, tečajnih razlika	Prisutno.
27b Nerealizirani dobitci od financijske imovine	Nema.
27c Ostali financijski prihodi	Prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (3.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo kako je poduzeće u promatranj godini imalo financijskih prihoda, od kojih je najveći iznos ostalih financijskih prihoda, gdje spadaju ulaganja u dionice ili udjele društava s udjelom manjim od 20% u vlasništvu poduzeća.

Tablica 5.8. Financijski rashodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.

RASHODI	
28 Financijski rashodi	Daje pregled financijskih rashoda i iznosa.
28a Financijski rashodi s poduzetnicima unutar grupe	Nisu prisutni.
28b Financijski rashodi s poduzetnicima izvan grupe	Prisutni.
28c Nerealizirani gubitci od financijske imovine	Nema.
28d Neto vrijednost usklađenja financijske imovine	Nema.
28e Ostali financijski rashodi	Rashodi nastali od ulaganje u udjele ili dionice društva s udjelom u vlasništvu ispod 20%. Prisutni i najveći.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (3.7.2024.)

Od financijskih rashoda u najvećem iznosu prisutni su ostali financijski rashodi te rashodi s osnove kamata, što su financijski rashodi s poduzetnicima izvan grupe.

U konačnici, bilješke 29, 30 i 31 prikazuju redom ukupne prihode, ukupne rashode i porez na dobit, iz čega proizlazi dobit/gubitak razdoblja. Iz bilješki je vidljivo da poduzeće ostvaruje dobit u promatranj godini.

U sedmom dijelu bilješki ukratko je odobrena objava godišnjih izvještaja Uprave.

5.2. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Gastro Balon d.o.o.

Pri analizi bilješki poduzeća Gastro Balon uočava se također podjela na sedam osnovnih dijelova, koji su jednaki kao i kod prethodno analiziranog poduzeća.

Prvi dio je prikaz osnovnih informacija o društvu. Tablica 5.9. donosi prikaz navedenih podataka o društvu.

Tablica 5.9. Informacije o društvu Gastro Balon d.o.o.

Naziv poduzeća	Gastro Balon
OIB	Navedeni u bilješkama.
Matični broj subjekta	Navedeni u bilješkama.
Oblik trgovačkog društva	društvo s ograničenom odgovornošću
Sjedište	Navedeni u bilješkama.
Uprava	Navedeni u bilješkama.
Osnovna djelatnost	Djelatnosti pripreme i usluživanja pića
Prosječan broj zaposlenih za razdoblje	3

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (4.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo da su sve potrebne osnovne informacije prisutne u bilješkama.

Drugi dio bilješki objašnjava osnove za sastavljanje financijskih izvještaja. Pritom je navedeno da su sastavljeni u skladu s HSFI-jem, na temelju povijesnog troška, uz fer i istiniti prikaz financijske uspješnosti, položaja i novčanih tokova, a sve u skladu s kriterijima priznavanja imovine, kapitala, obveza, prihoda i rashoda.

Treći dio sažetak je značajnijih računovodstvenih politika primjenjivih na financijske izvještaje promatrane godine. Tablica 5.2. s prikazom računovodstvenih politika jednako se odnosi na oba poduzeća.

Četvrti dio objašnjava pojam poduzetnika unutar grupe i osoba sa sudjelujućim interesom, što je opisano u prethodnom potpoglavlju.

Peti dio donosi prikaz pozicija u bilanci poduzeća. U tablici 5.10. koja slijedi prvo će biti prikazane pozicije u aktivi, a potom u tablici 5.11. pozicije u pasivi bilance poduzeća.

Tablica 5.10. Bilanca-aktiva poduzeća Gastro Balon d.o.o.

AKTIVA	
1 DUGOTRAJNA IMOVINA	Bilješka daje popis dugotrajne imovine društva i ukupan iznos.
2 Nematerijalna imovina	Knjigovodstvena vrijednost na datum bilance je 0.
3 Materijalna imovina	Nije prisutna, odnosno knjigovodstvena vrijednost iznosi 0.
4 Dugotrajna financijska imovina	Bilješka opisuje što se svrstava u dugotrajnu financijsku imovinu. Može se iščitati da u promatranoj godini iznosi 0.
4a Ulaganje u udjele/dionice	-
4b Ulaganja u vrijednosne papire	-
4c Dani zajmovi, depoziti i slično	-
4d Ulaganja u ostalu dugotrajnu financijsku imovinu	-
5 Dugoročna potraživanja	Nema
6 KRATKOTRAJNA IMOVINA	Bilješka objašnjava pojam kratkotrajne imovine, što uključuje te ukupan iznos za poduzeće u 2022. godini.
7 Zalihe	Na dan izvještavanja vidljive zalihe sirovina i materijala i trgovačke robe, koje su osim u apsolutnom iznosu, prikazane i indeksom u odnosu na prethodnu godinu.
8 Kratkoročna potraživanja	Bilješka opisuje što se svrstava u kratkoročna potraživanja i u kojem iznosu.
8a -za isporučenu robu i usluge	Vidljiva samo potraživanja od kupaca, u apsolutnom iznosu te kao indeks s prethodnom godinom
8b -od zaposlenika i članova poduzetnika	Nema.
8c -od države i dr. institucija	Prisutna.

8d Ostala kratkoročna potraživanja	Nema.
9 Kratkotrajna financijska imovina	Bilješka donosi pregled navedene imovine i ukupan iznos za promatranu godinu.
9a Ulaganje u udjele/dionice	Nema.
9b Ulaganja u vrijednosne papire	Nema.
9c Ulaganje u zajmove/depozite i sl.	Prisutno, a odnosi se na dane zajmove, depozite i sl. poduzetnicima unutar grupe.
9d Ostala financijska imovina	Nema.
10 Novac u banci i blagajni	Naveden iznos u bilješkama.
11 Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	Prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (4.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo kako u 2022. godini poduzeće nije imalo dugotrajne imovine, dok su od kratkotrajne imovine vidljive zaliha sirovina i materijala i trgovačke robe, potraživanja od kupaca za isporučenu robu i usluge, potraživanja od države i drugih institucija. Od kratkotrajne financijske imovine bilježi se ulaganje u zajmove ili depozite poduzetnika unutar grupe, a kroz bilješke su vidljivi i prisutni i plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi u malom iznosu.

Tablica 5.11. prikazuje pozicije u pasivi bilance poduzeća Gastro Balon.

Tablica 5.11. Bilanca-pasiva poduzeća Gastro Balon d.o.o.

PASIVA	
12 KAPITAL I REZERVE	Bilješka daje popis kapitala i rezervi i ukupan iznos za 2022. godinu.
13 Temeljni (upisani) kapital	Osnivački kapital firme u skladu sa zakonom.
14 Kapitalne rezerve	Najčešće uključuje kapitalne dobitke od prodaje dionica ili udjela, u promatranj godini ne postoje.
15 Rezerve iz dobiti	Nema.
16 Revalorizacijske rezerve	Nema.
17 Rezerve fer vrijednosti	Sastoji se od fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju. Nije prisutna.
18 Zadržana dobit ili preneseni gubitak	Dobit/gubitak prethodnih godina. Na dan izvještavanja poduzeće imalo zadržanu dobit.
19 Dobit ili gubitak poslovne godine	Poduzeće ostvaruje neto dobit.
20 Manjinski interes	Dobit povezanog društva s udjelom u vlasništvu manjim od 20%. Nije prisutan.

21 Rezerviranja	Rashodi za rizike i troškove budućih razdoblja. Ne postoje u promatranj godini.
22 DUGOROČNE OBVEZE 22a -za primljene robe i usluge 22b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 22c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 22d -za predujmove 22e -po vrijednosnim papirima 22f -ostale dugoročne obveze 22g -odgođena porezna obveza	Bilješka daje podatak o ukupnom iznosu. Nema. Nema. Prisutne i jedine. Nema. Nema. Nema. Nema.
23 KRATKOROČNE OBVEZE 23a -za primljenu robu i usluge 23b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 23c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 23d -za predujmove 23e -po vrijednosnim papirima 23f -prema zaposlenicima 23g -za poreze, doprinose i sl. 23h -s osnove udjela u rezultatu 23i -po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji 23j -ostale kratkoročne obveze	Daje iznos obveza koje je potrebno platiti u roku kraćem od 1 godine. Najveći dio kratkoročnih obveza. Nema. Nema. Nema. Nema. Prisutne. Prisutne. Obveze za isplatu dobiti povezanim društvima. Nema. Nema. Nema.
24 Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (4.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo kako poduzeće u kapitalu ima upisani ili temeljni kapital, zadržanu dobit iz prethodne godine te ostvaruje neto dobit u promatranj godini. Iz bilješki se uočava kako su od dugoročnih obveza u 2022. godini prisutne samo dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama. Najveći dio kratkoročnih obveza čine obveze za primljenu robu i usluge, a još su prisutne i kratkoročne obveze prema zaposlenicima te za poreze i doprinose.

Tablice koje slijede donose prikaz poslovnih prihoda i poslovnih rashoda u računu dobiti i gubitka poduzeća Gastro Balon za 2022. godinu.

Tablica 5.12. Poslovni prihodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.

PRIHODI	
25 Poslovni prihodi	Daje iznos ukupnih navedenih prihoda i stavke koje ga čine.
25a Prihodi od prodaje	Čine veći dio poslovnih prihoda.
25b Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	Nema.
25c Ostali poslovni prihodi	Prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (5.7.2024.)

U promatranj godini poduzeće Gastro Balon imalo je prihode od prodaje koji čine najveći dio poslovnih prihoda te ostale poslovne prihode. U ostale poslovne prihode spadaju prihodi od otpisanih potraživanja, državne potpore, prihodi od naplate penala i štete i sl.

Tablica 5.13. Poslovni rashodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.

RASHODI	
26 Poslovni rashodi	Opisuje što ih sačinjava i u kojem iznosu su prisutni u promatranj godini.
26a Promjene vrijednosti zaliha	Nema.
26b Materijalni troškovi	Troškovi sirovina i materijala, prodane robe i ostali vanjski troškovi. Prisutne sve stavke, u najvećem iznosu troškovi sirovina i materijala.
26c Troškovi osoblja	Uključuje troškove plaća i nadnice, troškove poreza i doprinosa iz i na plaću. Prisutni u 2022. godini.
26d Amortizacija	Društvo nije imalo troškova amortizacije.
26e Ostali troškovi	Prisutni.
26f Vrijednosna usklađenja	Provedena vrijednosna usklađenja nefinancijske imovine (smanjenje vrijednosti zaliha i potraživanja). Nisu prisutna.
26g Rezerviranja	Nema.
26h Ostali poslovni rashodi	Prisutni (nije naznačeno koji).

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (5.7.2024.)

Od poslovnih rashoda poduzeće u promatranoj godini ima materijalne troškove, troškove osoblja, ostale troškove i ostale poslovne rashode. U ostale troškove spadaju premije osiguranja, bankarske usluge i troškovi platnog prometa, zdravstvene usluge, troškovi članarina i sl.

Tablice 5.14. i 5.15. donose prikaz financijskih prihoda i rashoda. Iz tablica je vidljivo koje pozicije zauzimaju financijski prihodi i rashodi u računu dobiti i gubitka.

Tablica 5.14. Financijski prihodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.

PRIHODI	
27 Financijski prihodi	Poduzeće je imalo financijskih prihoda u promatranoj godini.
27a Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova, kamata, tečajnih razlika	Prisutno.
27b Nerealizirani dobitci od financijske imovine	Nema.
27c Ostali financijski prihodi	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (5.7.2024.)

Od financijskih prihoda vidljivi su samo prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova, kamata, tečajnih razlika. To su prihodi ostvareni iz poslovnog odnosa s poduzetnicima koji nisu unutar grupe.

Tablica 5.15. Financijski rashodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.

RASHODI	
28 Financijski rashodi	Daje pregled financijskih rashoda i iznosa.
28a Financijski rashodi s poduzetnicima unutar grupe	Nisu prisutni.
28b Financijski rashodi s poduzetnicima izvan grupe	Prisutni.
28c Nerealizirani gubitci od financijske imovine	Nema.
28d Neto vrijednost usklađenja financijske imovine	Nema.

28e Ostali financijski rashodi	Rashodi nastali od ulaganje u udjele ili dionice društva s udjelom u vlasništvu ispod 20%. Nisu prisutni.
--------------------------------	---

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (5.7.2024.)

Od poslovnih rashoda prisutni su samo poslovni rashodi s poduzetnicima izvan grupe, što se odnosi na financijske rashode zbog kamata, tečajnih razlika i drugih sličnih rashoda.

Bilješke 29, 30 i 31 prikazuju ukupne prihode, ukupne rashode i porez na dobit. Kao razlika ukupnih prihoda i ukupnih rashoda proizlazi dobit prije oporezivanja. Pritom kod poduzeća nije obračunat porez na dobit te je dobit prije oporezivanja jednaka dobiti razdoblja.

Sedmi i zadnji dio bilješki je odobrenje objave financijskih izvještaja od strane uprave.

5.3. Analiza bilješki uz financijske izvještaje za poduzeće Gero d.o.o.

Poduzeće Gero d.o.o. u bilješkama uz financijske izvještaje za 2022. godinu prikazuje sedam osnovnih dijelova. To su: informacije o društvu, osnove sastavljanja financijskih izvještaja, sažetak značajnijih računovodstvenih politika, poduzetnici unutar grupe i osobe sa sudjelujućim interesima, bilanca, račun dobiti i gubitka te prihvaćanje i objava financijskih izvještaja od strane uprave društva. Tablica 5.16. donosi osnovne informacije o društvu.

Tablica 5.16. Informacije o društvu Gero d.o.o.

Naziv poduzeća	Gero
OIB	Navedeni u bilješkama.
Matični broj subjekta	Navedeni u bilješkama.
Oblik trgovačkog društva	društvo s ograničenom odgovornošću
Sjedište	Navedeni u bilješkama.
Uprava	Navedeni u bilješkama.
Osnovna djelatnost	Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanja hrane
Prosječan broj zaposlenih za razdoblje	22

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (6.7.2024.)

Iz tablice je vidljivo da su svi potrebni osnovni podaci o društvu navedeni prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.

Drugi dio bilješki, koje se odnosi na osnove sastavljanja financijskih izvještaja, prikazan je na jednak način kao u prethodna dva poduzeća. Dakle, financijski izvještaji temelje se na HSFI-ju, Zakonu o računovodstvu, sastavljeni na osnovi povijesnog troška, u skladu sa kriterijima priznavanja osnovnih kategorija bilance i računa dobiti i gubitka.

Sažetak značajnijih računovodstvenih politika prikazan u tablici 5.2. jednak je i odnosi se i na poduzeće Gero d.o.o kao i na prethodna dva analizirana poduzeća.

Četvrti dio objašnjava na što se odnose „poduzetnici unutar grupe“, tj. oni s udjelom u promatranom poduzeću iznad 50% i „osobe sa sudjelujućim interesima“ odnosno one s udjelom u promatranom poduzeću 20-50%.

Peti dio bilješki objašnjava pozicije u bilanci poduzeća.

Tablice 5.17 i 5.18. pobliže prikazuju koje su stavke u bilanci prisutne za promatrano poduzeće u 2022. godini.

Tablica 5.17. Bilanca-aktiva poduzeća Gero d.o.o.

AKTIVA	
1 DUGOTRAJNA IMOVINA	Bilješka daje popis dugotrajne imovine društva i ukupan iznos.
2 Nematerijalna imovina	Knjigovodstvena vrijednost na datum bilance je 0.
3 Materijalna imovina 3a Ulaganja u nekretnine	Jedina dugotrajna imovina poduzeća u promatranj godini. Prisutno u poduzeću za 2022. godinu, kao dio dugotrajne materijalne imovine, a uključuje ulaganje u zemljišta, zgrade i sl.
4 Dugotrajna financijska imovina 4a Ulaganje u udjele/dionice 4b Ulaganja u vrijednosne papire 4c Dani zajmovi, depoziti i slično 4d Ulaganja u ostalu dugotrajnu financijsku imovinu	Bilješka opisuje što se svrstava u dugotrajnu financijsku imovinu. Može se iščitati da u promatranj godini iznosi 0. - - - -

5 Dugoročna potraživanja	Nema
6 KRATKOTRAJNA IMOVINA	Bilješka objašnjava pojam kratkotrajne imovine, što uključuje te ukupan iznos za poduzeće u 2022. godini.
7 Zalihe	Na dan izvještavanja vidljivo da poduzeće ima zaliha, ali ne i o kojoj se vrsti zaliha radi.
8 Kratkoročna potraživanja 8a -za isporučenu robu i usluge 8b -od zaposlenika i članova poduzetnika 8c -od države i dr. institucija 8d Ostala kratkoročna potraživanja	Bilješka opisuje što se svrstava u kratkoročna potraživanja i u kojem iznosu. Pritom poduzeće ima u promatranoj godini navedenih potraživanja kako slijedi u sljedećim bilješkama. . Prisutna. Nema. U malom iznosu prisutna. Prisutna (za dane predujmove ili stečena cesijom, prijenosom, i sl.)
9 Kratkotrajna financijska imovina 9a Ulaganje u udjele/dionice 9b Ulaganja u vrijednosne papire 9c Ulaganje u dane zajmove/depozite i sl. 9d Ostala financijska imovina	Bilješka donosi pregled navedene imovine i ukupan iznos za promatranu godinu. Nema. Nema. Prisutno, a odnosi se na dane zajmove, depozite i sl. poduzetnicima izvan grupe. Nema.
10 Novac u banci i blagajni	Naveden iznos u bilješkama.
11 Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	Nisu prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (6.7.2024.)

U aktivi bilance poduzeća vidljiva je dugotrajna materijalna imovina, od kojih dio uključuje ulaganja u nekretnine. Od kratkotrajne se imovine iz bilješki vidi da se radi o zalihama, no ne i kojim, potom kratkoročnim potraživanjima za isporučenu robu i usluge, od države i dr. institucija te ostalim kratkoročnim potraživanjima. Od kratkotrajne financijske imovine poduzeća uočava se ulaganje u zajmove/depozite poduzetnicima izvan grupe.

Tablica 5.18. Bilanca- pasiva poduzeća Gero d.o.o.

PASIVA	
12 KAPITAL I REZERVE	Bilješka daje popis kapitala i rezervi i ukupan iznos za 2022. godinu.
13 Temeljni (upisani) kapital	Osnivački kapital firme u skladu sa zakonom.

14 Kapitalne rezerve	Najčešće uključuje kapitalne dobitke od prodaje dionica ili udjela, u promatranj godini ne postoje.
15 Rezerve iz dobiti	Nema.
16 Revalorizacijske rezerve	Nema.
17 Rezerve fer vrijednosti	Nema.
18 Zadržana dobit ili preneseni gubitak	Zadržana dobiti od prijašnjeg poslovanja poduzeća.
19 Dobit ili gubitak poslovne godine	Poduzeće ostvaruje neto dobit.
20 Manjinski interes	Dobit povezanog društva s udjelom u vlasništvu manjim od 20%. Nije prisutan.
21 Rezerviranja	Ne postoje u promatranj godini.
22 DUGOROČNE OBVEZE 22a -za primljene robe i usluge 22b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 22c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 22d -za predujmove 22e -po vrijednosnim papirima 22f -ostale dugoročne obveze 22g -odgođena porezna obveza	Bilješka daje podatak o ukupnom iznosu. Nema. Nema. Prisutne i jedine. Nema. Nema. Nema. Nema.
23 KRATKOROČNE OBVEZE 23a -za primljenu robu i usluge 23b -po osnovi zajmova, depozita i sl. 23c -prema bankama i dr. financijskim institucijama 23d -za predujmove 23e -po vrijednosnim papirima 23f -prema zaposlenicima 23g -za poreze, doprinose i sl. 23h -s osnove udjela u rezultatu 23i -po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji 23j -ostale kratkoročne obveze	Daje iznos obveza koje je potrebno platiti u roku kraćem od 1 godine. Najveći dio kratkoročnih obveza. Nema. Prisutne. Nema. Nema. Prisutne. Prisutne. Obveze za isplatu dobiti povezanim društvima. Nema. Nema. Nema.
24 Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (6.7.2024.)

Iz tablice se može iščitati kako je u bilješkama navedeno, u pozicijama pasive bilance, temeljni kapital, zadržana dobit prijašnjih godina te dobit tekuće godine. Osim toga, jedine navedene dugoročne obveze su obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama. Najveći dio kratkoročnih obveza jesu obveze za primljenu robu i usluge, zatim obveze za poreze i doprinose, obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama te obveze prema zaposlenima.

Šesti dio bilješki odnosi se na račun dobiti i gubitka. Tablice 5.19, 5.20, 5.21. i 5.22. donose prikaz osnovnih pozicija u računu dobiti i gubitka.

Tablica 5.19. koja slijedi odnosi se na poslovne prihode.

Tablica 5.19. Poslovni prihodi poduzeća Gero d.o.o.

PRIHODI	
25 Poslovni prihodi	Daje iznos ukupnih navedenih prihoda i stavke koje ga čine.
25a Prihodi od prodaje	Čine najveći dio poslovnih prihoda.
25b Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	Nema.
25c Ostali poslovni prihodi	Prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (6.7.2024.)

Od poslovnih prihoda prisutni su prihodi od prodaje i ostali poslovni prihodi.

Tablica 5.20. Poslovni rashodi poduzeća Gero d.o.o.

RASHODI	
26 Poslovni rashodi	Opisuje što ih sačinjava i u kojem iznosu su prisutni u promatranoj godini.
26a Promjene vrijednosti zaliha	Nema.
26b Materijalni troškovi	Troškovi sirovina i materijala, prodane robe i ostali vanjski troškovi. Prisutni troškovi sirovina i materijala i ostali vanjski troškovi, a u koje spadaju prijevozne usluge, troškovi zakupa, komunalne, telekomunikacijske usluge i sl.
26c Troškovi osoblja	Uključuje troškove plaća i nadnice, troškove poreza i doprinosa iz i na plaću. Prisutni u 2022. godini.
26d Amortizacija	Postoji trošak amortizacije.

26e Ostali troškovi	Prisutni.
26f Vrijednosna usklađenja	Provedena vrijednosna usklađenja samo dugotrajne nefinancijske imovine (tržišna vrijednost imovine pala ispod knjigovodstvene).
26g Rezerviranja	Nema.
26h Ostali poslovni rashodi	Prisutni (nije naznačeno koji).

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (7.7.2024.)

Iz bilješki koje se odnose na poslovne rashode vidljivo je da poduzeće u 2022. godini od poslovnih rashoda bilježi materijalne troškove, i to troškove sirovina i materijala, te ostale vanjske troškove. Osim toga, vidljivo je da su prisutni troškovi osoblja, amortizacija, ostali troškovi kao što su premije osiguranja, troškovi platnog prometa i sl., vrijednosna usklađenja dugotrajne nefinancijske imovine te ostali poslovni rashodi.

Tablice 5.21. i 5.22. donose prikaz prisutnih financijskih prihoda i financijskih rashoda u računu dobiti i gubitka.

Tablica 5.21. Financijski prihodi poduzeća Gero d.o.o.

PRIHODI	
27 Financijski prihodi	Poduzeće je imalo financijskih prihoda u promatranj godini.
27a Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova, kamata, tečajnih razlika	Prisutno (s poduzetnicima izvan grupe).
27b Nerealizirani dobitci od financijske imovine	Nema.
27c Ostali financijski prihodi	Nema.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (7.7.2024.)

Od financijskih prihoda prisutni su samo oni od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova, kamata ili tečajnih razlika, ali u neznatnom iznosu.

Tablica 5.22. Financijski rashodi poduzeća Gero d.o.o.

RASHODI	
28 Financijski rashodi	Daje pregled financijskih rashoda i iznosa.
28a Financijski rashodi s poduzetnicima unutar grupe	Nisu prisutni.
28b Financijski rashodi s poduzetnicima izvan grupe	Prisutni.
28c Nerealizirani gubitci od financijske imovine	Nema.
28d Neto vrijednost usklađenja financijske imovine	Nema.
28e Ostali financijski rashodi	Nisu prisutni.

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (7.7.2024.)

Od financijskih rashoda prisutni su samo financijski rashodi s poduzetnicima izvan grupe, i to od kamata, tečajnih razlika i sl.

U bilješkama 29, 30 i 31 prikazani su iznosi ukupnih prihoda i ukupnih rashoda te porez na dobit. Pritom nije naznačeno kolike su dobiti prije i poslije oporezivanja.

Sedmi dio donosi potvrdu uprave o pravu objave godišnjih financijskih izvještaja.

5.4. Sličnosti i razlike bilješki triju poduzeća te usklađenost s HSFI-jem

Ovaj dio rada donosi usporedni prikaz sličnosti i razlika triju prethodno analiziranih poduzeća te njihovu usklađenost s računovodstvenim standardima, odnosno s HSFI-jem. U tablicama koje slijede prikazan je osnovni sadržaj bilješki metodom komparacije.

Tablica 5.23. prikazuje opće informacije koje bi poduzeća trebala sadržavati u bilješkama za 2022. godinu, a u skladu s HSFI-jem.

Tablica 5.23. Usporedni prikaz općih informacija o analiziranim poduzećima

Naziv	Ribice i tri točkice d.o.o.	Gastro Balon d.o.o.	Gero d.o.o.
Sjedište trgovačkog društva	+	+	+
Pravni oblik	+	+	+

Država osnivanja	+	+	+
Matični broj poslovnog subjekta	+	+	+
OIB	+	+	+
Stečaj, likvidacija ili skraćeni postupak prestanka bez likvidacije	-	-	-

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (8.7.2024.)

U tablici su znakom plus (+) označene sve one stavke koje su navedene u bilješkama triju analiziranih poduzeća. Prema propisanom zakonodavnom okviru i računovodstvenim standardima koji vrijede za mikro i mala poduzeća, uočava se prisutnost svih potrebnih informacija. Pritom ni jedno poduzeće nije u postupku stečaja ili likvidacije.

Prema teorijskom okviru sadržaja bilješki, zadanom HSFI-jem, druga stavka sadržaja su opisi vrste poslovanja i glavne aktivnosti poduzeća. Tablica 5.24. donosi usporedni prikaz navedenih podataka u bilješkama za 2022. godinu.

Opis osnovne aktivnosti poduzeća te vrste poslovanja

Tablica 5.24. Usporedni prikaz osnovne aktivnosti i vrste poslovanja analiziranih poduzeća

Naziv poduzeća	Ribice i tri točkice d.o.o.	Gastro Balon d.o.o.	Gero d.o.o.
Osnovna aktivnost poduzeća	+	+	+
Vrsta poslovanja	-	-	-

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (8.7.2024.)

Prema HSFI-ju, sva tri analizirana poduzeća imaju navedenu osnovnu djelatnost. Dok restorani Ribice i tri točkice d.o.o. i Gero d.o.o. imaju navedenu djelatnost restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane, restoran Gastro Balon d.o.o. kao osnovnu djelatnost navodi djelatnost pripreme i usluživanja pića. Osnovne djelatnosti

navedene su u skladu s Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti. Vrsta poslovanja nije pojedinačno navedena ni kod jednog poduzeća.

Kako je prethodno navedeno u potpoglavlju 4.1. o minimalnom sadržaju bilješki, treći dio bilješki su podaci o osnovi sastavljanja financijskih izvještaja. Tablica 5.25. prikazuje jesu li navedeni podaci i prikazani u analiziranim bilješkama za 2022. godinu.

Tablica 5.25. Usporedni prikaz osnova sastavljanja financijskih izvještaja

Naziv poduzeća	Ribice i tri točkice d.o.o.	Gastro Balon d.o.o.	Gero d.o.o.
Osnove sastavljanja financijskih izvještaja	+	+	+

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (8.7.2024.)

Sva tri poduzeća imaju jednake navedene osnove sastavljanja financijskih izvještaja. Tako se navodi da su izvještaji sastavljeni u skladu s HSFI-jem i Zakonom o računovodstvu, na osnovi povijesnog troška, po pravilu nastanka poslovnog događaja.

Četvrti dio sadržaja bilješki je sažetak usvojenih računovodstvenih politika za pripremu financijskih izvještaja. Kao pravila korištena u sastavljanju izvještaja, bitna su stavka bilješki. Pritom sva tri poduzeća navode iste politike za 2022. godinu, a odnose se na: dugotrajnu nematerijalnu imovinu, dugotrajnu materijalnu imovinu, biološku imovinu, ulaganja u nekretnine, dugotrajnu imovinu namijenjenu prodaji, financijsku imovinu, zalihe, potraživanja, kapital i rezerve, obveze, rezerviranja, vremenska razgraničenja, tekući porez na dobit, porez na dodanu vrijednost, odgođenu poreznu imovinu, prihode, rashode i vrijednosti iskazane u financijskim izvještajima.

Peta točka sadržaja bilješki odnosi se na mjerenje dugotrajne imovine prema revaloriziranim svotama. Pritom je potrebno tablično prikazati revalorizacijske rezerve u slučaju korištenja metode revalorizacije. Iz analize bilješki vidljivo je da sva analizirana tri poduzeća koriste metodu troška (nabave) te takav tablični prikaz nije potreban, a sukladno tome nije ni prikazan.

Šesta točka sadržaja bilješki odnosi se na mjerenje financijskih instrumenata ili ostale imovine po fer vrijednosti. Pritom je potrebno fer vrijednosti i promjene u računu dobiti i gubitka i bilanci, odnosno kretanju rezervi fer vrijednosti prikazati tablično. Pritom

nijedna od tri analizirana poduzeća nema rezerve fer vrijednosti u promatranoj godini te sukladno tome ni navedenu tablicu kretanja rezervi fer vrijednosti.

Sedma točka u sadržaju bilješki odnosi se na sve one stavke koje nisu prikazane u računu dobiti i gubitka ili bilanci, a odnose se, primjerice, na odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja ili obveze prema povezanim društvima. Pritom ni jedno poduzeće u bilješkama nema navedene stavke.

Prema osmoj točki bilješke trebaju imati naznačene sve iznose predujmova i odobrenih kredita članovima društva, uz kamatne stope i uvjete. Pritom u bilješkama ni jednog od analiziranih poduzeća nisu vidljive takve stavke.

Deveta je stavka prikaz prihoda i rashoda izuzetne veličine ili pojave. Niti jedno poduzeće ne iskazuje takve stavke u bilješkama.

Stavka 10 sadržaja bilješki, prema HSFI-ju i Zakonu o računovodstvu, obvezuje na prikaz dugovanja koji dospijevaju u razdoblju dužem od pet godina, što također u bilješkama nije vidljivo.

Stavka 11 odnosi se na prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine u navedenim poduzećima, što je prikazano u tablici 5.26.

Tablica 5.26. Usporedni prikaz prosječnog broja zaposlenih u promatranoj godini

Naziv	Ribice i tri točkice d.o.o.	Gastro Balon d.o.o.	Gero d.o.o.
Prosječan broj zaposlenih u promatranoj godini	+	+	+

Izvor: rad autorice. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (8.7.2024.)

Vidljivo je da sva tri poduzeća prikazuju prosječan broj zaposlenih u promatranoj 2022. godini. Podatak je važan zato što je jedan od tri kriterija bitan za svrstavanje poduzeća u mikro ili malo poduzeće.

6. ZAKLJUČAK

Mikro i mala poduzeća u Republici Hrvatskoj daju značajan doprinos gospodarstvu zemlje, najviše zbog svoje učestalosti, mogućnostima za zapošljavanje, zatim zbog fleksibilnosti i mogućnosti restrukturiranja te prilagodbama sukladno okolnostima i uvjetima. Kako bi interesne skupine dobile uvid u financijsku uspješnost poslovanja takvih poduzeća te kako bi se poslovanje moglo uspoređivati među poduzećima ili među poslovnim godinama, koriste se temeljni financijski izvještaji i bilješke koje uz njih idu. Proučavanjem i analizom bilješki uz financijske izvještaje odabranih poduzeća, koja se prema Zakonu o računovodstvu svrstavaju u mikro i mala poduzeća, uočava se kako sva tri poduzeća imaju sadržajno slične bilješke. Budući da su sva analizirana poduzeća iz djelatnosti ugostiteljstva te da financijske izvještaje i bilješke koje uz njih idu temelje na računovodstvenim standardima i načelima, odnosno HSFI-ju, koji se odnosi na mikro, mala i srednja poduzeća, takav rezultat nije neočekivan. Pritom je u sažetku značajnijih računovodstvenih politika jasno naznačeno na kojem HSFI-ju se koja stavka temelji.

Osim dijela o računovodstvenim politikama, u bilješkama svih analiziranih poduzeća prisutno je još šest dijelova iz kojih se jasno stječe uvid o tome na čemu su temeljeni financijski izvještaji. Osim toga, prikazane su osnovne informacije o poduzeću te podaci direktno vezani uz bilancu i račun dobiti i gubitka kao dva temeljna i obvezna financijska izvještaja za mikro i mala poduzeća, na kojima se bilješke i temelje. U petom i šestom dijelu bilješki, direktno vezanima uz bilancu i račun dobiti i gubitka, prisutne su kod sva tri poduzeća bilješke pod brojem 1-31. S obzirom da se financijski izvještaji definiraju kao dokumenti čijom analizom interesne skupine dobivaju relevantne financijske podatke o poslovanju poduzeća, bilješke očigledno pomažu njihovom razumijevanju, dajući sadržajno bogatije podatke koji su osim brojčano, prikazani i opisno.

Osim što je istraživanjem i analizom dokazano kako bilješke pomažu razumijevanju podataka sadržanih u temeljnim financijskim izvještajima, postaje jasno i kako kvalitetno sastavljene bilješke predstavljaju velik značaj i važnost dionicima poduzeća pri donošenju poslovnih odluka vezanih uz određeno poduzeće. Stoga je vrlo bitno da budu napisane na razumljiv, pouzdan i usporediv način, uz sve prikazane relevantne podatke, kao što je slučaj kod analiziranih poduzeća. Sukladno minimalnom sadržaju bilješki i provedenom komparativnom analizom triju odabranih poduzeća, uočeno je

kako nijedno poduzeće nema specifičnosti koje bi zahtijevale tablični prikaz revalorizacijski rezervi i rezervi fer vrijednosti, kao ni ostalih specifičnih čimbenika koje je potrebno posebno naglasiti kroz bilješke, kao što su primjerice prihodi i rashodi izuzetne veličine ili pojave. Unatoč tome, poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o. i Gastro Balon d.o.o. dijelom koriste tablični prikaz podataka u bilješkama, što je posebno vidljivo kroz peti i šesti dio i to u bilješkama pod brojem 3- materijalna imovina, 4- dugotrajna financijska imovina, 7-zalihe, 8- kratkoročna potraživanja, 9- kratkotrajna financijska imovina, 25- poslovni prihodi, 26- poslovni rashodi, 28- financijski rashodi te 31- porez na dobit.

Kao rezime svih donesenih zaključaka, na temelju analize triju odabranih poduzeća, jasno je kako bilješke uz financijske izvještaje za mikro i mala poduzeća svojim sadržajem i kvalitetom znatno olakšavaju razumijevanje financijske uspješnosti i poslovanja poduzeća korisnicima izvještaja te omogućuju usporedne analize poslovanja različitih poduzeća. Stoga treba staviti veći naglasak na korištenje bilješki uz financijske izvještaji pri donošenju poslovnih odluka, kako kod internih, tako i kod eksternih korisnika.

LITERATURA

KNJIGE

1. Belak, V. (2006). *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*. Zagreb: Zgombić & Partneri – nakladništvo i informatika d.o.o.
2. Buble, M. i Kružić, D. (2006). *Poduzetništvo: realnost sadašnjosti i izazov budućnosti*. Zagreb: RRIF Plus.
3. TEB (2017). HSFI: *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja i računovodstveni propisi*. (ur. Rakijašić, J.). Zagreb: TEB - Poslovno savjetovanje.
4. TEB (2021). HSFI: *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja i računovodstveni propisi*. (ur. Rakijašić, J.). Zagreb: TEB - Poslovno savjetovanje.
5. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia.
6. Žager, K., Dečman, N., Olujić, A. (2009). *Računovodstvo srednjih i malih poduzeća*. Zagreb: Mikrorad.
7. Žager, K. i Dečman, N. (2015). *Računovodstvo srednjih i malih poduzeća*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
8. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017). *Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
9. Žager, L., Sačer, M., Sever Mališ, S., Ježovita, A. (2020.). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Priručnici

1. Hrvatski računovodstveni sustav. (n. d.) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja. U: Hrvatski računovodstveni sustav. RRIF- Plus. Preuzeto s: <https://www.rrif.hr/epreview/preview-289.pdf>

ČLANCI

1. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63 (7-8), 446-467. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/86495>

2. Marjanović Kavanagh, I. (2023). Bilješke uz financijske izvještaje za mikro i male poduzetnike prema HSFI-ju: Bilješke uz financijske izvještaje. *Računovodstvo, revizija i financije*. 23(1), 166-173.
3. Nanić, A. (2013). Mala i srednja poduzeća kao nosilac razvoja privrede Europske Unije. *Tranzicija*, 15. (31.), 96-106. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/108368>
4. Prdić, J. i Tolušić, Z. (1997). Analiza financijskih izvještaja uz završni račun poduzeća za proteklu godinu. *Ekonomski vjesnik*, 10(1-2), 93-95. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/227555>
5. Tintor, Ž. (2020). Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih poslovnih odluka. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 10 (1), 84-103. Preuzeto s: <https://doi.org/10.38190/ope.10.1.4>

RAD U ZBORNIKU

1. Piljić, J. (2023). Financijsko izvještavanje i proces harmonizacije u međunarodnom računovodstvu: Problemi harmonizacije računovodstvenih politika. U: Agić, Z. (ur.). *Računovodstvo i revizija u teoriji i praksi*. (str. 159-177). Banja Luka College.

INTERNETSKI IZVORI

1. FINA. Rezultati poslovanja poduzetnika u 2022. godini- razvrstani po veličini. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/novosti/rezultati-poslovanja-poduzetnika-u-2022.-godini-razvrstani-po-velicini> (24. 6. 2024.)
2. FINA. RGFI: javna objava. Preuzeto s: <https://www.fina.hr/javne-usluge-za-poslovne-subjekte/registri/registar-godisnjih-financijskih-izvjestaja> (2.7.2024.)
3. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga. Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Preuzeto s: <https://www.hanfa.hr/media/hrob1114/me%C4%91unnarodni-ra%C4%8Dunovodstveni-standardi-i-me%C4%91unnarodni-standardi-financijskog-izvje%C5%A1tavanja.pdf> (26. 6. 2024.)
4. Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Preuzeto s: https://www.osfi.hr/Uploads/1/2/136/137/Hrvatski_standardi_financijskog_izvjestavanja.pdf (27. 6. 2024.)

5. Švigir, A. (10. rujna 2021.). Bilješke uz financijske izvještaje kao izvor financijskih i nefinancijskih informacija. LinkedIn. Preuzeto s: <https://www.linkedin.com/pulse/bilje%C5%A1ke-uz-financijske-izvje%C5%A1taje-kao-izvor-i-and-tax-manager> (30. 6. 2024.)

OSTALO

Nastavni materijali

1. Perkušić, D. (2016). *Osnove računovodstva: Bilanca- izvještaj o financijskom položaju* (skripta). Sveučilište u Splitu.

Diplomski, magistarski radovi i disertacije

1. Katuša, I. (2017). *Obilježja i značenje malih i srednjih poduzeća za hrvatsko gospodarstvo* (Diplomski rad). Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:204:605175>

2. Štavlić, K. (2016). *Čimbenici uspješnosti mikro poduzeća u Republici Hrvatskoj* (Doktorska disertacija). Ekonomski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Preuzeto s: https://www.ices.hr/wp-content/uploads/2017/02/PhD-thesis_-_Katarina_Stavlic.pdf

Zakoni i pravilnici

1. Narodne novine: Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. Narodne novine, 95/16, 144/20. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_95_2052.html (26. 6. 2024.)

2. Narodne novine: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja. *Narodne novine*, 144/2020. Preuzeto s: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2771.html (30. 6. 2024.)

3. Narodne novine: Zakon o računovodstvu. *Narodne novine*, 78/15, 114/22. Preuzeto s: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (23. 6. 2024.)

4. Uredba Komisije (EU) o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća. *EUR-Lex*, 2023/1803. Preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:02023R1803-20240109> (26. 6. 2024.)

5. Vlada Republike Hrvatske. Godišnje izvješće o napretku u provedbi nacionalne razvojne strategije Hrvatske do 2030. godine za 2022. godinu. Preuzeto s: <https://vlada.gov.hr/> (24. 6. 2024.)

POPIS TABLICA

Tablica 3.1. Popis aktualnih MSFI-ja	12
Tablica 3.2. Popis aktualnih HSFI-ja	16
Tablica 3.3. Struktura bilance	18
Tablica 5.1. Informacije o društvu Ribice i tri točkice d.o.o.	26
Tablica 5.2. Sažetak značajnijih računovodstvenih politika poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	27
Tablica 5.3. Bilanca-aktiva poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	29
Tablica 5. 4. Bilanca-pasiva poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	30
Tablica 5.5. Poslovni prihodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	32
Tablica 5.6. Poslovni rashodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	32
Tablica 5 7. Financijski prihodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	33
Tablica 5.8. Financijski rashodi poduzeća Ribice i tri točkice d.o.o.	33
Tablica 5.9. Informacije o društvu Gastro Balon d.o.o.	34
Tablica 5.10. Bilanca-aktiva poduzeća Gastro Balon d.o.o.	35
Tablica 5.11. Bilanca-pasiva poduzeća Gastro Balon d.o.o.	36
Tablica 5.12. Poslovni prihodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.	38
Tablica 5.13. Poslovni rashodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.	38
Tablica 5.14. Financijski prihodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.	39
Tablica 5.15. Financijski rashodi poduzeća Gastro Balon d.o.o.	39
Tablica 5.17. Bilanca-aktiva poduzeća Gero d.o.o.	41
Tablica 5.18. Bilanca- pasiva poduzeća Gero d.o.o.	42
Tablica 5.19. Poslovni prihodi poduzeća Gero d.o.o.	44
Tablica 5.20. Poslovni rashodi poduzeća Gero d.o.o.	44
Tablica 5.21. Financijski prihodi poduzeća Gero d.o.o.	45
Tablica 5.22. Financijski rashodi poduzeća Gero d.o.o.	46
Tablica 5.23. Usporedni prikaz općih informacija o analiziranim poduzećima	46

Tablica 5.24. Usporedni prikaz osnovne aktivnosti i vrste poslovanja analiziranih poduzeća.....	47
Tablica 5.25. Usporedni prikaz osnova sastavljanja financijskih izvještaja.....	48
Tablica 5.26. Usporedni prikaz prosječnog broja zaposlenih u promatranoj godini ..	49

ŽIVOTOPIS

Karmen Milutin rođena je 24. srpnja 1992. godine u Šibeniku. Nakon završene osnovne škole upisuje Gimnaziju Antuna Vrančića, koju uspješno završava te potom odlučuje upisati Medicinski fakultet. Međutim, nakon prekida studija Medicine, 2019. upisuje prijediplomski studij Ekonomija poduzetništva na Sveučilištu Vern', a potom i diplomski studij Računovodstvo i financije. Na početku druge godine diplomskog studija zapošljava se u knjigovodstvenom servisu u Zagrebu.